

Jan DVORÁČEK

Čechoslováci pod ochranou císaře: Strastiplná cesta Bedřicha Hildprandt a Ferdinanda Veverky do etiopského exilu

---

Abstract: The Czechoslovaks under the protection of an Emperor: The Journey of Bedřich Hildprandt and Ferdinand Veverka to the Ethiopian exile

The article is focused on two main representatives of the Czechoslovak political exile in Ethiopia after 1948. Bedřich Hildprandt, belonging to aristocratic family Hildprandt of Ottenhausen, served as an administrator of the imperial stud farm in Addis Ababa, while Ferdinand Veverka became a diplomatic counselor at the imperial court in Addis Ababa, where he was largely using his previous vast experience from the Czechoslovak diplomatic services. Description of Hildprandt's and Veverka's lives is very close to the contributions that analyse a declining position of social elites in Czechoslovakia after 1918, as well as to those inquiries focused on Czechoslovak emigration in Sub-Saharan Africa. The basic aim of this article is to introduce the above-mentioned personalities and to describe difficulties that preceded their decisions to leave definitely Czechoslovakia.

Key words: Bedřich Hildprandt – Ferdinand Veverka – Czechoslovakia – 20th century – emigration – Ethiopia

---

Bedřich Hildprandt (1902–1981) a Ferdinand Veverka (1887–1981) patří dnes mezi nejvýznamnějších představitele československého poválečného exilu do vzdáleného afrického císařství – Etiopie. Jejich dlouholetá práce pro císařský dvůr a osobní přátelství s posledním etiopským císařem Haile Selassiem¹ je toho neklamným důkazem. Tyto skutečnosti jsou samy o sobě zajímavým námětem, nicméně hned na počátku je třeba podotknout, že rekonstrukci životních osudů obou hlavních aktérů v etiopském exilu komplikuje prozatím citelný nedostatek primárních i sekundárních pramenů. Prakticky veškeré informace, které souvisí s jejich etiopským obdobím, tak musely být převzaty z rozhovorů, které poskytli členové obou rodin v nedávné době pro některá tuzemská média.² Zájem sdělovacích prostředků byl však výrazně omezen právě na po-

---

1 Haile Selassie (1892–1975) byl v zahraničí velmi uznávaným politikem již od meziválečných let. Po druhé světové válce jeho renomé stouplu ruku v ruce s postupnou emancipací afrických zemí, za kterou se na mezinárodním fóru velmi aktivně zasazoval. Do povědomí československé čtenářské veřejnosti se dostal především zásluhou Bohumila Hrabala a jeho mistrné novely *Obsluhoval jsem anglického krále* (1971).

2 Srov. rozhlasový pořad s názvem *La saga Veverka, de la Bohême au Lot via Addis-Abeba* odvysílaný stanicí Radio Prague dne 16. října 2007 (režie Alexis Rosenzweig). Viz URL: <<http://www>.

byť v exotické zemi bez větší snahy o hlubší analýzu příčin jejich odchodu z Československa. Právě tato okolnost byla rozhodující při určování základního motivu této stati, a to navzdory tomu, že se to neshodovalo s původním záměrem, jímž bylo podat detailní popis života dvou československých emigrantů v prostředí stále neznámé a často velmi marginalizované subsaharské Afriky. Doposud známá a dostupná pramenná základna tak poněkud pozměnila původně plánovaný obsah předkládaného textu.

Je třeba také zdůraznit, že oba dva hlavní aktéři měli kromě výše zmíněného etiopského exilu několik dalších společných rysů. Na prvním místě musíme zmínit, že se jednalo o blízké příbuzné, neboť Hildprandt se ve dvacátých letech oženil s Veverkovou dcerou Kornélií. Později sehrál tento faktor rozhodující roli při odchodu do exilu, protože nebyť Veverkových přímluv u císařského dvora, Hildprandt by se pravděpodobně do Etiopie nikdy nedostal. Vzhledem ke zmiňovanému příbuzenství je tedy tato studie prvním krůčkem k širšímu zmapování osudů obou rodin ve 20. století, přičemž samotné etiopské období tvoří v tomto kontextu pouhou epizodu.

Velmi významné společenské postavení bylo dalším společným atributem životů Hildprandta a Veverky. V Hildprandtově případě bylo dáno šlechtickým původem, zatímco u Veverky bohatými profesními zkušenostmi prvorepublikového kariéřního diplomata. Třetím společným rysem byla poválečná perzekuce, kterou po roce 1948 vystřídalo pronásledování ze strany komunistického režimu. Přestože protektorátní éru přečkali Hildprandt i Veverka v bezpečí svých zámků bez prokazatelných sympatií k německé okupační správě, byli po druhé světové válce odsouzeni lidovými soudy ke ztrátě veškerého majetku. Po únoru 1948 uprchl Veverka i s rodinou za hranice, zatímco baron Hildprandt musel tvrdost komunistického režimu snášet až do roku 1959, kdy mu etiopský císař prostřednictvím diplomatického vyjednávání pomohl odejít z Československa.³

Hildprandtův život se jeví zajímavý rovněž z hlediska dnes velmi populárního bádání o šlechtě v Československu po roce 1918.⁴ Nezpochybnitelnou výhodou pro snazší zmapování osudů jednotlivých šlechtických rodin je jistě skutečnost, že se řada z nich vrátila

radio.cz/fr/rubrique/panorama/la-saga-veverka-de-la-boheme--au-lot-via-addis-abebe> [cit. 2013-08-03]. Dále se jedná o rozhovor Jany Germenisové (roz. Hildprandtové) pro pořad České televize s názvem *Prsten Hildprandtů* z dokumentárního cyklu *Příběhy předmětů* (režie Vlastimil Šimůnek), jenž byl odvysílán dne 14. listopadu 2011. Pořad je možné zhlédnout v archivu Čt na adrese URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10319920855-pribehy-predmetu/211563230140011-prsten-hildprandtu/>> [cit. 2012-10-02].

3 Viz níže.

4 Studiu šlechty ve 20. století s akcentem na konfrontaci s totalitními režimy se u nás intenzivně zabývají Dita Jelínková a Zdeněk Hazdra. Velmi blízko má k tématu rovněž Radmila Švaříčková-Slabáková (paměťová studia). Celou problematiku velmi oživil editorský počín trojice Zdeněk HAZDRA – Václav HORČIČKA – Jan ŽUPANIČ (edd.), *Šlechta střední Evropy v konfrontaci s totalitními režimy 20. století*, Praha 2011. O osudech některých představitelů šlechty ve 20. století viz (mimo jiné) tematické číslo časopisu *Dějiny a současnost* 2012, č. 12 s názvem Občané s erbem.

po roce 1989 zpět do Československa. Nabízí se tak možnost vyžít řadu užitečných informací na základě rozhovorů s příslušníky jednotlivých šlechtických rodin, pokud ovšem dají souhlas k průzkumu leckdy velmi soukromých a citlivých záležitostí.⁵

Poukazovat na vlnu bezpráví, která v poválečném Československu sílila vlivem komunistů a během pouhých několika let připravila stát o elitní vrstvu společnosti, není samo o sobě nic nového. Pokud do rámce těchto událostí spadají osudy dvou blízkých příbuzných, kteří si prošli podobnými poválečnými peripetemi a po odchodu z Československa zakotvili v exotické zemi, stává se historická rekonstrukce o poznání zajímavější. Etiopie přirozeně nikdy nepatřila mezi vyhledávaná místa československé pounorové emigrace, ačkoliv zde již od dvacátých let existovala na poměry subsaharské Afriky početná krajan-ská menšina. Na tomto místě je nutné vyzdvihnout pozici Etiopie jakožto jediné africké země, která nepodlehla dlouhodobé koloniální správě. Když došlo v napjatých třicátých letech 20. století k invazi italských fašistických vojsk do Etiopie, psalo se o této zemi takřka ve všech světových novinách, včetně těch československých. Na oficiální vládní úrovni byla italská agrese ostře odsuzována a československá diplomacie se snažila prostřednictvím Edvarda Beneše přimět Společnost národů, jíž byla Etiopie zakládajícím členem, k odpovědnosti. Tato skutečnost hrála později významnou úlohu při etablování oficiálních diplomatických styků, k nimž došlo již v době meziválečné, přestože stálý zastupitelský úřad v Addis Abebě zahájil svoji činnost až v roce 1955. Ačkoliv Haile Selassie nikdy nevyjádřil osobní sympatie komunismu, patřila císařská Etiopie k zemím, s nimiž poválečné Československo udržovalo intenzivní obchodní styky, které byly výrazně narušeny snad jen v období korejské války, kdy etiopské jednotky působily na straně sil OSN. Po svržení císařství v polovině sedmdesátých let se vzájemné styky posunuly do roviny vztahů dvou ideologicky sprátených zemí, protože nový režim přivedl Etiopii na cestu marxismu. Země se tak během několika měsíců proměnila doslova ve výkladní skříň afrického komunismu.⁶

Sílící politické napětí, které předcházelo pádu císařství, bylo jednoznačným signálem pro odchod obou rodin do dalšího exilu. Tím se vyhnuli konfrontaci s třetím totalitním

5 Formou rozhovorů a udržované korespondence s mnoha představiteli šlechty získal řadu vynikajících poznatků Vladimír Votýpka při sestavování svého populárního triptychu *Příběhy české šlechty, Návraty české šlechty a Paradoxy české šlechty*. Tyto práce vyšly mezi lety 1995–2005 vždy v jiném nakladatelství (Mladá fronta – Paseka – Máj/Dokořán).

6 Komplexní práce k dějinám Etiopie v tuzemsku chybí. Dříve se touto problematikou zabývali okrajově dva autoři. Srov. Karel PETRÁČEK, *Etiopie*, Praha 1964; Zdeněk POLÁČEK, *Socialistická Etiopie*, Praha 1981. Existuje několik odborných studií, které se vztahují k meziválečnému období. Žádná z nich však nereflektuje dějiny Etiopie v širší historické perspektivě. V současnosti se dějinami Etiopie s akcentem na vztahy s Československem zabývá především Jan ZÁHOŘÍK, *Imagining Ethiopia in the Era of the League of Nations, 1923–1935. A view from former Czechoslovakia*, Saarbrücken 2012.

režimem během pouhých čtyř dekad. Členové obou rodin se usadili v různých evropských zemích a po pádu železné opony se přihlásili o majetky, které jim byly zabaveny na základě poválečných konfiskací. Hildprandt ani Veverka se tohoto okamžiku nedočkali, neboť oba zemřeli v exilu v roce 1981.⁷

V kontextu současné tuzemské historiografie nemá tato studie úplně jednoznačné tematické zařazení, poněvadž zde dochází ke křížení několika základních témat. Myslím, že v užší historické perspektivě by mohla být zjevná jistá příbuznost s badatelským trendem, jehož ústředním motivem je konfrontace společenských elit s totalitními režimy. Tato studie je zároveň nedílnou součástí výzkumu československo-etopijských vztahů pro období let 1945–1974, jehož výstupem bude disertační práce na stejné téma.

Studie je založena na konfrontaci různých archivních zdrojů, nicméně jejich výběr není (a v tuto chvíli ani nemůže být) vyčerpávající. Základní informační bázi tvoří prameny úřední povahy z Archivu bezpečnostních složek,⁸ což může do značné míry devalvovat jejich vypovídací hodnotu, není-li k nim přistoupeno s patričnou opatrností. Některé informace v těchto fondech jsou zmatečné, nepravdivé nebo dokonce účelově zkreslené. Nicméně při konfrontaci těchto materiálů se zdroji jiné proveniencie je lze bez váhání použít. Další archivní zdroje pro studium šlechtického rodu Hildprandtů se nachází ve Státním oblastním archivu v Třeboni. Zájemci o poválečné osudy rodu zde však nenajdou prakticky nic. Pestřejší informace nabízí některé fondy Národního archivu, přičemž v popředí stojí fond Státní památková péče, který umožňuje zajímavý vhled do proměny majetkoprávních vztahů v Blatné v průběhu 20. století.⁹ Mnohem více archivního mate-

7 Osobní vzpomínky Jany Germenisové (roz. Hildprandtové) pro Českou televizi (viz pozn. 2).

8 V Archivu bezpečnostních složek (dále ABS) se jedná především o následující materiály: Vyšetřovací spisy – České Budějovice, archivní číslo (a. č.) 113 České Budějovice (dále CB-V 113) a materiály Krajského velitelství Státní bezpečnosti Plzeň, Různé spisy S Plzeň, a. č. 5927 (dále S-5927 Plzeň). Dále pak materiály bývalého Studijního ústavu MV, konkrétně Ústředna Státní bezpečnosti (1945–1948) arch. č. 305 (dále 305), sign. 305-309-6/11-12; 44-97/1) a dokumenty 1. správy SNB (Hlavní správa rozvědky), registrační číslo 11439. Další informace lze nalézt ve svazkové agendě krajské správy MV České Budějovice, Objektové svazky – České Budějovice, svazek a. č. 416 (dále CB-OB 416).

9 Fondy Státního oblastního archivu v Třeboni (dále SOA Třeboň), Rodinný archiv Hildprandtů z Ottenhausenu 1579–1945; Tamtéž, Hildprandtova ústřední správa Praha 1804–1853. Fond s názvem Hildprandtova hlavní pokladna Blatná 1850–1929 není stále inventarizován. V Národním archivu (dále NA) jsou to fondy Státní památková správa 1946–1964 (dále jen SPS), Státní památková správa – Dodatky 1953–1958 a fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna 1941–1951. Rod Hildprandtů přišel do českých zemí z Tyrolska v době rozkvětu rudolfínské Prahy. Rudolf II. přijal v prosinci 1579 bratry Jáchyma a Šimona Hildprandy mezi představitele říšské šlechty a polepšil jim znak. Jan Reinhart byl za jeho vlády dozorcem královského lvího domu na pražském hradě. Přídomek z Ottenhausen získal rod v roce 1620 od Ferdinanda II. Přijetí mezi českou šlechtu dosáhli Hildprandtové v průběhu třicetileté války (1629). Karel Josef Hildprandt byl v roce 1749 za věrné služby ve funkci krajského hejtmana Rakovnického kraje jmenován Marií Terezií císařským královským radou. Marie Terezie povýšila v roce 1756 Hildprandy za věrné služby do stavu svobodných pánů s přídomekem „*von und zu Ottenhausen*“. V roce 1798 zakoupil

riálu pro účely této studie se dochovalo k osobě Ferdinanda Veverky. Je to dáno především tím, že uznávaný prvorepublikový diplomat vzbudil svým útekem pozornost zpravodajských služeb, které po jistou dobu bedlivě monitorovaly jeho pohyb za hranicemi. Zajímavý písemný materiál se vztahuje k období třetí republiky. Veverka byl bezprostředně po skončení války zatčen a následně až do rozsudku (listopad 1946) vězněn kvůli tomu, že po 15. březnu 1939 předal zastupitelský úřad v Bukurešti do rukou Němců bez předchozího schválení ministerstva zahraničních věcí. Celou tuto záležitost doprovázela řada nevyjasněných skutečností, které nebyly doposud důkladně prozkoumány. V tomto ohledu je třeba velmi opatrně vnímat některé výroky poválečných soudů, často zohledňujících svědectví a udání, v nichž vylhané vlastenectví překrývalo snahy o objektivní šetření.¹⁰

Popis poválečných peripetií obou dvou mužů vyžaduje na některých místech retrospektivní pohled do období První československé republiky a také do období protektorátního, které mělo na poválečné životy sledovaných aktérů naprosto zásadní vliv. Legislativní kroky první republiky měly na šlechtu žijící v Československu doslova revoluční dopad a rodina barona Bedřicha Hildprandta nebyla v tomto ohledu žádnou výjimkou.¹¹

---

rod blatenské panství se zámek Blatnou. František Josef I. jmenoval v roce 1887 Ferdinanda Hildprandta svým komořím. Originální listiny potvrzující všechny tyto významné události jsou součástí rodinného archivu. V úvodu inventáře jsou rovněž zrekapitulovány stručné dějiny rodu. SOA Třeboň, RA Hildprandt z Ottenhausen 1579–1945, zn. fondu II/T 78. Sídlo Hildprandtů vstoupilo do povědomí širší veřejnosti mimo jiné tím, že se stalo kulisou pro slavnou filmovou pohádku Bořivoje Zemana Šíleně smutná princezna (1968). Současná novogotická podoba zámku a anglický park jsou odrazem stavebních zásahů z první čtvrtiny 19. století. K panství náležely kromě pivovaru a cihelny rovněž rozsáhlé hektary půdy, lesů a rybníků, ovšem po provedení první pozemkové reformy se výměra blatenského panství výrazně zmenšila. Srov. NA, SPS, Státní pozemkový úřad v Praze, věc: Velkostatek Blatná: rozhodnutí o ponechání dle § 20 př. z., č. j. 27417/26-II/I, kart. 78, 7. září 1926, Blatná. Dnes patří Blatná společně se Švihovem a Červenou Lhotou k nejzachovalejším vodním zámkům v Čechách.

- 10 Z hlediska možnosti archivního výzkumu musíme opět zmínit především materiály Studijního ústavu MV, kde se jedná především o fond Vyšetřovací komise pro národní a lidový soud při MV (1945–1946), arch. č. 301 (dále jen 301) a zmiňovaný fond 305. V ABS se jedná o svazek s označením S-7486 PL. Užitečné informace o pohybu Veverky v zahraničí přináší rovněž záznam 1. správy MV (rozvědka) s registračním číslem 10583 ve stejném archivu. Další zajímavé informace jsou k dispozici v Národním archivu: zde se jedná především o fond Československá strana národně socialistická – ústřední sekretariát, Praha a. č. 35 (dále ÚS NSS–AMV 35), kart. 47 a 48 sign. (35-109; 35-111-19) a fond PŘ II 1941–1951. Vzhledem k Veverkovu dlouholetému působení v diplomatických službách se zachovalo několik vzácných informací v Archivu Ústavu T. G. Masaryka AV ČR: fond Edvard Beneš I (dále MÚA AV ČR – EB I), inv. č. 417, kart. 78 a EB III, inv. č. 802, kart. 163. Jakožto prvorepublikový diplomat má Veverka v Archivu ministerstva zahraničních věcí (dále AMZV) veden personální spis – AMZV, Personální spisy 1918–1945, Ferdinand Veverka, kart. 54.
- 11 Blatenské panství se dle útržkovitých zpráv ve zmiňovaných archivech potýkalo v dané době s velkými finančními problémy. V roce 1926 dosahovala výměra tohoto panství pouhých 92 ha a náhrady, které zajišťovala první pozemková reforma, nestačily na pokrytí výloh na nutnou rekonstrukci zámku. Ferdinand Hildprandt (1863–1936) žádal v druhé polovině dvacátých let o finanční výpomoc na nejnnutnější opravy zámku. Požadovaná státní subvence však byla zamítnuta na základě rozhodnutí Ministerstva školství a národní osvěty z června 1931. Jeho syn Bedřich, který se

První republika zasáhla do života šlechty zásadním způsobem zejména v souvislosti se zrušením šlechtických titulů a s prováděním pozemkové reformy, která velmi výrazně pozměnila dřívější hranice jednotlivých panství. V neposlední řadě je třeba dodat, že šlechta byla prakticky vyloučena z politického života nového státu. K definitivní přeměně sociální struktury někdejší privilegované vrstvy společnosti došlo však až po roce 1945.¹²

Odysea Bedřicha Hildprandta po roce 1945

Stejně jako mnoho dalších šlechticů, žijících na území Protektorátu Čechy a Morava, nezůstal Bedřich Hildprandt v době druhé světové války stranou pozornosti německých okupačních úřadů. Na jaře roku 1944 přijal německou státní příslušnost, což se stalo hlavní záminkou poválečného soudního stíhání. Je zcela nepochybné, že baron se (stejně jako mnoho jiných šlechticů) obával o osud svého panství, o které se začala postupem času intenzivně zajímat berní správa. To samo o sobě neznamenovalo, že by měl o celý zámek přijít, ale v danou dobu pro něj bylo zřejmě životně důležité, jaká bude výše požadované daně z majetku.¹³ Nacisté tak barona vmanévrovali do situace, která mu začala velmi vážně komplikovat život ještě před skončením války.¹⁴ Trestní řízení před mimořádným li-

---

stal dědicem blatenského panství, přestože byl nejmladším ze čtyř synů, adresoval podobnou žádost kanceláři státního prezidenta v protektorátní éře včetně navrhovaného rozpočtu na nejnütnější stavební práce (tesařské a zednické). Rozpočet dosahoval výše dvou milionů Kčs. NA, SPS, Dopis B. Hildprandta státnímu prezidentovi, sign. H 409/40, kart. 77, Blatná, 24. února 1941.

- 12 Dita Jelínková evokuje tento fenomén na příkladu konkrétních šlechtických rodin prakticky ve všech svých studiích. Ačkoliv její výzkum akcentuje různorodost postojů jednotlivých šlechticů k dramatickým politickým změnám na území Československa po roce 1918, společným jmenovatelem je postupný zánik šlechty jako sociální elity. Srov. Dita JELÍNKOVÁ, *Zdeněk Sternberg. Šlechtic v hledáčku Státní bezpečnosti*, in: Solitér. Pocta historikovi Václavu Veberovi, Praha 2012, s. 253–273. Srov. TÁŽ, *Příběh rodiny Huga Salm-Reifferscheidta. Příspěvek ke konfrontaci šlechty s totalitními režimy*, Securitas imperii 18, 2011, č. 1, s. 42–70.
- 13 Ze srpna 1944 se dochoval dopis adresovaný zámeckou kanceláří na Památkový úřad v Praze, v němž Hildprandt od zmiňovaného úřadu žádá potvrzení ochrany zámku s poukazem na čl. 45 vládního nařízení č. 145/43 Sb. o nutnosti zachování zámecké budovy ve veřejném zájmu. Viz NA, SPS, Blatná, inv. č. 229, sign. 30 (místa), kart. 77, Bedřicha svobod. pána z Hildprandtů Administrace velkostatku Blatná, věc: Potvrzení o nutnosti zachování, Blatná, 4. srpen 1944. Administrace velkostatku Blatná se zmlátala ve vleklé finanční krizi již ve dvacátých letech, kdy rodinný majetek spravoval Bedřichův otec Ferdinand. Svědčí o tom některé dobové záznamy jeho kanceláře. Z doby protektorátu se zachoval dopis, v němž Hildprandt žádal (stejně jako jeho otec v době první republiky) o finanční příspěvek na nejnütnější stavební opravy zámku. Srov. tamtéž, Dopis adresovaný Kanceláři státního prezidenta, č. j. H 409/40, Blatná, 24. února 1941.
- 14 ABS, CB-OB 416, Četnická stanice Blatná, věc: zajištění osob, Blatná, 14. května 1945. Srov. tamtéž, Seznam občanů německé národnosti z obvodu četnické stanice Blatná, č. j. 42 dův./45, Blatná, 2. července 1945. Hildprandt byl jakožto německý státní příslušník zatčen na příkaz Národního výboru v Blatné dne 5. května 1945. Jeho manželka Kornélie byla zatčena na příkaz Okresního četnického velitelství ve Strakoncích o týden později (12. května 1945). Ani u jednoho z nich se prozatím nepodařilo prokázat, jak dlouhou dobu ve vazbě strávili. Oba manželé figurovali na seznamech zadržených německých příslušníků jako „renegátí“. Na těchto seznamech se objevuje pět

dovým soudem v Písku s ním bylo zahájeno již v květnu 1945. Hildprandt se dle pozdějších zpráv hájil tím, že k přijetí německé státní příslušnosti byl donucen po čtrnáctidenním věznění Gestapem v Klatovech a čtyřiašedesáti dnech žaláře v Praze. Pražské Gestapo mu nakonec dalo třídní lhůtu, během níž musel zažádat o německé občanství pro sebe, svoji ženu a starší dceru Josefínu.¹⁵ Podrobnosti Hildprandtovy obhajoby před lidovým soudem obsahují pouze prameny, které s případem vlastně vůbec nesouvisí. Detailní průběh řízení pak není znám, jen se ví, že v něm docházelo k průtahům.¹⁶ K obnovení případu došlo v roce 1948, kdy byl Hildprandt v rámci revize retribučních dekretů postaven znovu před lidový soud v Písku, který jej nakonec zprostil obvinění, nicméně dřívější rozhodnutí o konfiskaci majetku zůstalo neměnné, poněvadž ten patřil úředně německému státnímu příslušníkovi.¹⁷ V průběhu tohoto řízení mělo vystoupit několik svědků na jeho obhajobu.¹⁸ Přestože bylo o konfiskaci zámku oficiálně rozhodnuto na základě § 6 prezidentského dekretu č. 12/45 Sb., v praxi k ní začalo docházet až v roce 1947, kdy správu veškerého zámeckého majetku převzala Národní kulturní komise pro správu státního kulturního majetku (dále NKK). Do té doby byl zámek spravován Národním pozemkovým fondem.¹⁹

Navzdory tomu, že zámek Blatná přešel v roce 1947 pod správu NKK, bylo rodině barona Hildprandta umožněno ponechat si původní bytové prostory.²⁰ Po roce 1948 začalo být stále více patrné, že původní majitelé nebyli na svém rodovém sídle doma. Již v roce 1949 bydlelo na zámku čtrnáct nájemníků, kteří platili činži ve výši 1 400 – 2 000 Kčs ročně včetně obecních poplatků. Rodina Hildprandtova byla k danému období evidována

---

kategorií obviněných (zrádci a udavači/renezáti/kolaboranti/vlajkaři/germanofilové a různí). S tímto označením museli potom všichni obvinění čelit lidovým soudům.

- 15 Mladší dcera Jana (nar. 16. května 1947) ještě nebyla tou dobou na světě (pozn. aut.).
- 16 Případ byl v roce 1947 dokonce pozastaven.
- 17 ABS, CB-V 113, Státní prokuratura v Praze – Žaloba, č. j. SPt I/II 178/50-7, Praha, 3. května 1951.
- 18 ABS, S-5927 Plzeň, Velitelství oddílu Státní bezpečnosti Prachatice – zápis o výpovědi Bedřicha Hildprandta v případě Kolafa a spol., Prachatice, 7. srpna 1950, s. 2. Výpověď barona Hildprandta v rámci pozdějšího vyšetřování případu Kolafa a spol. se i s ohledem na torzovitost zpráv z daného období a jejich pochybnou vypovídací hodnotu jeví jako nevěrohodnější. Tuto domněnku podporuje pozdější vyjádření jeho mladší dcery Jany, která připomněla petici blatenských občanů proti obvinění ze spolupráce s nacisty. Tuto petici se však nepodařilo dohledat.
- 19 NA, SPS – Dodatky, č. f. 864/0/1, (dále SPS-D) 1946–1964, inv. č. 78, kart. 54, Zápis ze dne 18. května 1948 o odevzdání zámku a příslušných nemovitostí v Blatné NKK pro správu státního kulturního majetku, č. 171G/48, s. 1–2. Dohoda o vzájemné spolupráci mezi oběma právními subjekty (NKK a NPF) byla uzavřena 22. dubna 1947. NKK převzala dnem 1. května 1947 do své správy čtyřicet sedm zámeckých objektů. Část zámeckého mobiliáře podlehl svozům, zbytek byl později předán na základě § 4, odst. 2 zákona č. 137/46 Sb. Okresnímu muzeu v Blatné. Viz tamtéž, Věc: Blatná, státní zámek – svěření mobiliáře do správy Okresního muzea v Blatné, č. 9064/57. – B I. Praha, 6. června 1957.
- 20 Z rozhovoru Jany Germentisové pro pořad České televize, viz pozn. 2. Podle tohoto svědectví se mělo jednat o dva menší pokoje, které původně sloužily jako privátní obydlí zámecké kuchařky.

na č. p. 320, kde měla pronajaty tři pokoje. Jistou výhodou bylo, že nemuseli platit činži, nicméně měli povinnost platit obecní poplatky ve výši 300 Kčs měsíčně jako všichni ostatní nájemníci.²¹

Z pramenů vyplývá, že manželé Hildprandtovi žádali po skončení války neúspěšně o navrácení československého státního občanství.²² Hildprandt se po zamítnutí žádosti o občanství odvolal k Nejvyššímu soudu, ale ještě v průběhu soudního procesu s Kolafou a spol. (viz níže) byl stále bez státní příslušnosti,²³ což potvrdil seznam žadatelů o československé státní občanství, který obdržel Krajský národní výbor (dále KNV) v Plzni v lednu 1951. KNV na tento seznam odpověděl jiným seznamem, na němž byla uvedena jména lidí, proti kterým mělo lidově-demokratické zřízení námitky. V tomto seznamu figurovala jména obou manželů s připsaným odůvodněním, v němž se uvádí zejména obvinění z poskytování úkrytu německým šlechticům před Rudou armádou v závěrečných dnech války, dále styky s baronem Nádherným²⁴ za okupace, žádost o vycestování do Etiopie a v neposlední řadě trestní oznámení v případě Kolafa a spol.²⁵ Všechna tato obvinění byla znovu připomenuta v rámci vyšetřování případu Kolafa a spol.,²⁶ ačkoliv celý proces se týkal úplně jiné záležitosti a samotný Bedřich Hildprandt v něm figuroval tak trochu náhodou.

Hildprandtovi se vlivem poválečných změn, kdy byla zásadním způsobem omezena jejich majetková práva, dostali do velmi neuspokojivé finanční situace. Na základě toho, že starší dcera Josefina získala jako nezletilá československé státní občanství, mohla rodina vybírat měsíčně z jejího vázaného vkladu. Jednalo se však o skutečnou almužnu,

21 NA, SPS, č. f. 864 (dále SPS), NKK, Věc: Blatná státní zámek–přehled nájemních poměrů za rok 1949, inv. č. 229, kart. 77, č. 522-1950, Praha, 20. ledna 1950.

22 ABS, 305, sign. 305-309-6/11-12, Věc: Seznam osob – vrácení československého státního občanství, KNV Plzeň, č. j. 216-28.11.1950-III/2, 26. ledna 1951. Toto řízení bylo zastaveno 31. října 1946. Manželka B. Hildprandta Kornélie Hildprandtová (roz. Veverková; nar. 24. června 1916) měla dokonce v roce 1946 čelit trestnímu řízení, neboť ve snaze o navrácení československého státního občanství měla spáchat blíže nespecifikovaný přestupek. Informace je převzata z písemností Státní bezpečnosti z počátku padesátých let. Kornélie byla dcerou Ferdinanda a Kornélie Veverkových (roz. Grégrové; nar. 15. prosince 1891). Její matka Kornélie byla dcerou Julia a Růženy Grégrových. Srov. NA, Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna 1941–1950, kart. 12362, sign. V 2843/22veverkaferdinand.

23 ABS, CB-V 113, Státní prokuratura v Praze – Žaloba, č. j. SPT I/II 178/50-7, Praha, 3. května 1951.

24 Nádherní byli původně mlynářskou rodinou z Narysova na Příbramsku. V průběhu první poloviny 19. století byli povýšeni do šlechtického stavu. Z tohoto pramene nelze zjistit, zda se jednalo o barona Ernsta Nádherného (1885–1966) či jeho syna Günthera (nar. 1916). O šlechtickém rodu Nádherných viz Jan ŽUPANIČ, *Nádherní. Příspěvek k dějinám nové šlechty*, Heraldická ročenka 27, 2003/2004, s. 84–133.

25 ABS, 305, sign. 305-309-6/11-12, KNV Plzeň, Věc: Seznam osob – vrácení československého státního občanství, č. j. 216-28.11.1950-III/2, 26. ledna 1951.

26 Spis k tomuto případu byl archivován na KS-MV Plzeň (3. odbor) pod označením S-5927 – Státní bezpečnost evidovala skupinu těchto lidí pod označením „Bývalí agrárníci“. Viz ABS, S-5927 Plzeň, KS-MV Plzeň (3. odbor) – závěrečná zpráva, Plzeň, 16. října 1956, podepsáni operativní pracovník strž. Bořík a náčelník 3. odboru npor. Suchý.

kteřá byla navýšena poté, co byl Hildprandt v roce 1947 stížen mozkovou příhodou a ochrnl na pravou část těla.²⁷ Vážné zdravotní komplikace pominuly po několikátýdení léčbě, která zbavila Hildprandta ochrnutí (pouze pravá ruka zůstala částečně nehybná). Lékaři mu doporučili, aby po mozkové mrtvici pobýval co nejdéle na horském vzduchu. Poté co byl úřadem práce uznán práce neschopným, odešel na podzim 1947 na Slovensko, kde mu byl svěřen dohled nad revírem honební společnosti města Ružomberoku. Zbytek rodiny zůstal v Blatné.²⁸

Případ Kolafa a spol.

Do baronova života na Slovensku vstoupil v polovině května 1950 jistý František Kolafa, jenž se toho času skrýval před bezpečnostními orgány po útěku z tábora nucených prací Příbram–Třebesko (dále TNP).²⁹ Kolafa se dle své pozdější výpovědi potuloval po Slovensku a hledal si příležitostná zaměstnání u lidí, kteří po něm nevyžadovali pracovní průkazy. Dokonce byl prý několikrát zastaven silniční kontrolou SNB, ale vzhledem k tomu, že měl osobní doklady i doklady k motocyklu v pořádku, nebyl zadržen. Zhruba v polovině května 1950 se objevil v Podsuché u Ružomberoku, kde navštívil Bedřicha Hildprandta.³⁰ O baronově pobytu v Podsuché se údajně dozvěděl od slovenských dělníků v TNP. Kolafa i Hildprandt se osobně znali již z dřívějšíka, neboť pocházeli ze stejného kraje a v meziválečném období sloužili v selských jízdách.³¹

27 ABS, S-5927 Plzeň, Velitelství oddílu StB Prachatice, Zápis o výpovědi Bedřicha Hildprandta, Prachatice, 7. srpna 1950, s. 2. V příložené zprávě se uvádí, že původní měsíční limit pro vybíranou částku z vázaného vkladu činil 400 Kčs, po Hildprandtově onemocnění se zvýšil na 3 200 Kčs.

28 Tamtéž. Hildprandt prohlásil, že pro pobyt na Slovensku se rozhodl, aby ulehčil své rodině. Společně se vidáli jen o svátcích. Podle archivních zpráv pracoval Hildprandt na Slovensku pouze za byt a stravu. Bydlel na lesní samotě Podsuchá zhruba 12 km od Ružomberoku. Viz ABS, CB-V 113, Státní prokuratura v Praze – Žaloba, č. j. SPT I/II 178/50-7, Praha, 3. května 1951, s. 3.

29 ABS, S-5927 Plzeň, Velitelství oddílu StB Prachatice, Zápis o výpovědi Antonie Kolafové, Prachatice, 15. srpna 1950, s. 2. František Kolafa (nar. 1910) byl soukromým hospodářem (výměra cca 30 ha) původem z Protivína, jenž byl koncem listopadu 1949 poslán do tábora nucených prací (dále TNP) v Českých Budějovicích z důvodu neplnění dávek. Později byl přeložen do TNP Příbram–Třebesko, odkud v březnu 1950 uprchl. Velitelství oddílu StB v Prachaticích při šetření případu uvedlo, že „*Kolafův útěk z TNP Příbram–Třebesko nebyl ničím, co by připomínalo dobrodružný příběh hraběte Monte Crista*“. Kolafa využil dovolené mezi dny 24. – 27. března 1950 k návštěvě matky v Protivíně, odkud se již nevrátil zpět, protože odjel na svém motocyklu na Slovensko, kde se sešel v obci Držkovce se svým bývalým zaměstnancem Pavlem Benem, s nímž dříve udržoval písemný styk. Kolafa Benovi sdělil, že byl propuštěn z TNP, ale vzhledem k tomu, že přišel o hospodářství, musí si v současnosti hledat nové zaměstnání. Dlouho se však v místě nezdržel, neboť zde žilo údajně několik lidí, kteří v minulosti pracovali ve vodňanském okrese, což v Kolafovi vyvolávalo obavu z případného udání.

30 Tamtéž, Velitelství oddílu StB Prachatice, Trestní oznámení/III – zpráva o vyšetření, č. j. 1444/05-50, Prachatice, 16. srpna 1950, s. 6.

31 Hildprandt zde působil ve funkci župního místonáčelníka a okresního místostarosty. Kolafa zastával některou z nižších pozic v selských jízdách. Kolafa později vypověděl, že Hildprandtovi zpo-

Na samém konci května 1950 odjel Kolařa do Prahy ke své sestře Antonii Kolařové, aby se jejím prostřednictvím pokusil získat pracovní průkazy, které by mu umožnily získat na Slovensku zaměstnání. Doktorka sociologie Kolařová, která byla zaměstnána u Státního plánovacího úřadu, však nebyla schopna takové kroky podniknout. Vše nasvědčuje tomu, že v celém případě sehrála roli jakési spojky mezi Kolařou a lidmi, kteří měli na jihu Čech kontakty na převeděče.³² Kolařova návštěva v Praze trvala pět dní. Poté odcestoval zpět do Podsuché, kde se však dlouho nezdržel, protože Hildprandtovi sdělil, že před nedávnem uprchl z TNP.

Baron ho v zájmu své bezpečnosti požádal o to, aby opustil jeho chatu, jak jen to bude možné. Po několika dnech se rozloučili a Kolařa se vydal na cestu do Čech s plánem pokusit se o přechod státních hranic.³³ Ze Slovenska se vypravil nejprve domů do Protivína, kde vyhledal Josefa Šálka, jemuž sdělil svůj úmysl. Šálek dle své pozdější výpovědi reagoval podrážděně a Kolařův plán ignoroval. Je však velmi pravděpodobné, že jeho žádost přesméroval na Františka Milisterfera, o němž bylo známo, že má kontakty na převeděče. Ostatně i jeho bratr Václav uprchl po únoru 1948 do Německa.³⁴

Pokus o útěk se měl podle vyšetřovacího spisu uskutečnit dne 11. července 1950 za pomoci bratrů Josefa a Bohumila Hasilových,³⁵ kteří figurovali v evidenci StB jako agenti

čátku neřekl o svém útěku z TNP. Pokud se toto tvrzení zakládalo na pravdě, zdá se nepravděpodobné, že by spolu hovořili o Kolařově eventuálním útěku z republiky, což se později ukázalo jako rozhodující skutečnost při obhajobě Hildprandta v rámci soudního procesu. Kdyby však jejich vzájemný vztah nebyl naplněn důvěrou, zřejmě by Hildprandt Kolařovi dočasné zázemí své chaty nenabídnul. Tamtéž, Zápis o výpovědi Františka Kolařy, Prachatice, 19. července 1950.

32 Tamtéž, Zápis o výpovědi Antonie Kolařové, Prachatice, 15. srpna 1950, s. 2. Kolařová věděla o tom, že se její bratr skrývá na neznámém místě od matky, kterou navštívila o Velikonocích 1950 doma v Protivíně. Kromě toho jí Kolařa ze Slovenska adresoval psaní, v němž ji seznámil s úmyslem přejít ilegálně hranice. V rámci toho ji požádal o pomoc při kontaktování jistého Josefa Šálka ze Žďáru u Protivína, jenž měl Kolařovi zprostředkovat kontakt na převeděče. Šálek byl tak do celé záležitosti zapleten nepřímým tím, že mu byl adresován dopis od Kolařové, v němž jej žádala o pomoc pro svého bratra. Není prokázáno, že by Šálek na tento dopis odpovídal.

33 Baron Hildprandt toto tvrzení v rámci soudního přelíčení vyvracel s tím, že o Kolařově útěku z TNP ani o úmyslu ilegálně překročit hranice po celou dobu nevěděl. Neměl přý důvod mít podezření, protože Kolařa jezdil na svém motocyklu a byl několikrát kontrolován. Dokonce měl jednou vézt samotného Hildprandta na stanici NB Osada, kde byl požádán o to, aby dovezl barvu k odebíráání otisků ze stanice Nižná Revuca. Vyzval jej ale k tomu, aby opustil chatu v Podsuché, „*neboť sám musí na několik dní odjet a chata bude zamčena*“. ABS, S-5927 Plzeň, Velitelství oddílu StB Prachatice, Trestní oznámení/III – zpráva o vyšetření, č. j. 1444/05–50, Prachatice, 16. srpna 1950.

34 Tamtéž, s. 3 a 8.

35 Josef Hasil (nar. 1924) je dnes považován za skutečného „Krále Šumavy“. Pod tímto jménem jej evidovala i Státní bezpečnost. Jako převeděč působil do roku 1953, poté se usadil v americkém Chicagu. Jeho bratr Bohumil byl smrtelně zasažen v září 1950 při společném pokusu o přechod státních hranic. Byl pochován na hřbitově v Českých Žlebích. K osobě Josefa Hasila existuje několik zajímavých fondů v ABS. Jedná se především o vyšetřovací spis V-566 ČB, personální spisy PS 2956/24 a 1092/24 a svazky tzv. historického fondu MV: H 301 a H 365. V nedávné době vzbudila velkou pozornost kniha David Jan ŽÁK, *Návrat Krále Šumavy*, Praha 2012. Další informace k bratrům Hasilovým přináší dokumentární pořad Čt s názvem *Král Šumavy* z cyklu *Po stopách*

cizí zpravodajské služby CIC. Kolafa získal od Milisterfera informaci o tom, že oba dva zkušeni převaděči byli tou dobou na cestě z Německa do Československa a že k plánovanému přechodu státních hranic by mělo dojít v nejbližších dnech. Za tím účelem se dne 10. července 1950 uskutečnila tajná schůzka Milisterferova bratra Josefa s Josefem Hasilem, během níž byly probírány podrobnosti Kolafova útěku.³⁶ Bylo domluveno, že Hasil převede Kolafu na své zpáteční cestě do Německa. Následující den (11. července) se již sešli všichni, aby uskutečnili plánovaný přechod státních hranic. Bratři Hasilovi zde však Kolafovi sdělili, že musí útěk odložit, protože očekávali verdikt Státního soudu v Českých Budějovicích s několika jejich blízkými přáteli a spolupracovníky. František Milisterfer byl nucen odvézt Kolafu do obce Dvory, kde jej ukryl ve stodole svého stavení. O tři dny později sem vtrhla hlídka SNB ze Záblatí na Šumavě a Kolafu zatkla. Kolafa se při výslechu vyjádřil v tom smyslu, že příslušníci SNB šli najisto, což znamená, že byl patrně vyzrazen někým ze svých společníků, ačkoliv ve své výpovědi žádné přímé podezření neuvedl. Pouze se zmínil o tom, že Josefu Milisterferovi zaplatil předem dva tisíce korun za zprostředkování převaděče.³⁷ Státní bezpečnost Kolafu při výslechu rychle zpracovala a během jednoho měsíce zadržela Františka Milisterfera, Josefa Šálka, Antonii Kolafovou i Bedřicha Hildprandta.³⁸

Bedřich Hildprandt jako jediný ušel trestu odnětí svobody. Žaloba nebyla Státním soudem uznána jako důvodná.³⁹ Státní prokuratura však nadále trvala na přísném potrestání obviněného Hildprandta a v září 1951 podala odvolání k Nejvyššímu soudu s odůvodněním, že Hildprandt o Kolafově útěku z TNP věděl a neoznámil to. Závěrečný verdikt

---

třetího odboje. Viz URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10314845897-po-stopach-trethiho-odboje/411235100221015-kral-sumavy/>> [cit. 2013–20–10].

36 ABS, S-5927 Plzeň, Velitelství oddílu StB Prachatice, Trestní oznámení/III – zpráva o vyšetření, č. j. 1444/05–50, Prachatice, 16. srpna 1950, s. 4. Josef Milisterfer (nar 5. září 1921 ve Dvorech) působil v celém případě jako spojka mezi Františkem Milisterferem a bratry Hasilovými. Pracoval jako kontrolní asistent chovu dobytka. Je velmi pravděpodobné, že ho Kolafa znal již z dřívější doby. K jejich prvnímu vzájemnému setkání mělo dojít v noci z 5. na 6. července.

37 Tamtéž, Zápis o výpovědi Františka Kolafy, Prachatice, 19. července 1950.

38 Tamtéž, s. 1–3. Hildprandt byl po svém zatčení dne 14. srpna 1950 vsazen do státně bezpečnostní vazby a po třech dnech putoval do soudní vazby v Českých Budějovicích. V květnu 1951 obdržel dopis obsahující žalobu Státní prokuratury v Praze, která ho vinila z neoznámení trestného činu dle § 35 odst. 2 zák. č. 231/48 Sb. Kolafa pobyl ve státně bezpečnostní vazbě měsíc, tedy přesně do doby Hildprandtova zatčení. Poté byl přemístěn do vazby soudní. Všechny obviněné zatkli měsíc před vydáním trestního oznámení. Josefu Milisterferovi se podařilo uprchnout do Německa. Později byl obviněn ze sdrůžování proti státu, neoprávněného opuštění území republiky, poškozování zájmu republiky v cizině a napomáhání k neoprávněnému opuštění republiky. Srov. ABS, CB-V 113, Státní prokuratura v Praze – Žaloba, č. j. SPt I/II 178/50-7, Praha, 3. května 1951.

39 ABS, CB-V 113, Rozsudek Státního soudu v Praze ze dne 1. června 1951, č. j. 7 Ts I 22/51, s. 2: „Bylo proto obviněného, který působil dobrým dojemem a hodnověrně a jeho obhajoba nebyla ničím vyvrácena, zprostiti žaloby v plném rozsahu.“ (s. 5), podepsán JUDr. Zdeněk Kaláb.

se však opíral o tvrzení, že Hildprandt o Kolafově úmyslu utéct za hranice nevěděl.⁴⁰ Kolafa i Milisterfer byli odsouzeni za velezradu podle § 1 odst. 1 zák. č. 231/48 Sb. Oba dva měli podle rozsudku „*vejít ve styk s cizími činiteli, čímž se měli pokusit o zničení a rozvrácení lidově-demokratického zřízení, společenské a hospodářské soustavy republiky, zaručené ústavou*“. František Kolafa byl odsouzen na třináct let a František Milisterfer na deset. Josef Šálek a Antonie Kolafová byli odsouzeni za zločin účastenství na pokusu neoprávněného opuštění území republiky podle § 5 a 8 trestního zákona z roku 1852 a § 40 zákona 231/48 Sb., za poskytování pomoci k neoprávněnému opuštění území republiky. Antonie Kolafová byla odsouzena na čtyři a Josef Šálek na dva a půl roku.⁴¹

První snahy o exil, vystěhování ze zámku

Na začátku června 1950 odjel Hildprandt do Prahy, aby zde na ministerstvu vnitra a na francouzském velvyslanectví vyřídil záležitosti týkající se plánovaného odjezdu do Etiopie. Při té příležitosti se zastavil za rodinou v Blatné, kde dostal obsílku, aby se dostavil na Krajské velitelství StB v Plzni, kde s ním byl sepsán zápis ohledně styků se slečnou Hanzlíkovou a jejím bratrem, a bylo mu doporučeno, „*aby se v zájmu kladného vyřízení žádosti o vystěhování vystříhal jakýchkoliv pochybných aktivit*“.⁴²

Písemné dokumenty vztahující se k případu Kolafa a spol. rozkryly Hildprandtův úmysl odejít do zahraničí.⁴³ Píše se v nich, že Hildprandt měl možnost získat zaměstnání u dvo-

40 Tamtéž, Odůvodnění k zamítnutí odvolání Státní prokuratury v případě Kolafa, č. j. TO X 108/51, Praha, 27. září 1951 (podepsán předseda senátu Jan Křepela), s. 4. Obhájcem B. Hildprandta byl dr. Jan Pacák. Srov. ABS, CB-V 113, Protokol o odvolacím líčení konaném u nejvyššího soudu v Praze dne 27. září 1951, č. j. TO X 108/51, s. 2.

41 Tamtéž, Rozsudek státního soudu v Praze ze dne 4. ledna 1951, č. j. Ts I/II 142/50-20, s. 1–2, (podepsána Dr. Běla Kolárová). Dle §52 cit. zákona ztratili všichni odsouzení čestná práva občanská a způsobilost k znovunabytí těchto práv na dobu sedmi let (Kolafa, Milisterfer) a tři roků (Kolafová, Šálek). Všem čtyřem byl zároveň uložen peněžitý trest podle § 47 zák. č. 231/48 Sb., a to ve výši 20000 Kčs pro Kolafu a Milisterferu a 10000 Kčs pro Šálka a Kolafovou. Podle § 48 zák. 231/48 Sb. byl Kolafovi, jeho sestře a Milisterferovi zkonfiskován veškerý majetek.

42 ABS, S-5927 Plzeň, Velitelství oddílu StB Prachatice, Trestní oznámení/III – zpráva o vyšetření, č. j. 1444/05-50, Prachatice, 16. srpna 1950, s. 4. O zmiňované slečně Hanzlíkové ani jejím bratru nejsou v prostudovaných pramenech bližší informace. V opakovaně citované zprávě o vyšetření se objevuje první zmínka o plánovaném odjezdu Bedřicha Hildprandta do Etiopie. Je velmi pravděpodobné, že Hildprandt uvažoval o exilu již v době třetí republiky, ale žádné dosavadní prameny tuto domněnku nepotvrdily.

43 ABS, CB-OB 416, Dotazník osoby podléhající evidování I/6, r. č. 3291. Jméno Hildprandt prochází objektovým svazkem Krajského velitelství StB v Českých Budějovicích v kategorii tzv. „*bývalých lidí*“. V tomto případě se však s určitostí jedná o Bedřichova nejstaršího bratra Karla Hildprandta (1894–1975), jenž byl majitelem zámku ve Škvořeticích v blatenském okrese. V kolonce politická příslušnost je uvedeno národní socialisté a státní příslušnost ČSR. „*Udrzuje styky s USA, kam se chystá vystěhovat. Schází se s dalšími bývalými lidmi a také s JUDr. Brabcem a Marií Arnoldovou*.“ Tamtéž, OO-MV Strakonice, Věc: Hildebrand velkostatek Osek, operativní pracovník por. Josef Babor, jméno náčelníka oddělení nečitelné a spis není datován.

ra habešského císaře, jemuž měl jako odborník založit chov plemenných koní. Tuto nabídku mu zprostředkoval jeho tchán, dr. Ferdinand Veverka, jenž v Habeši zastával funkci diplomatického poradce (viz níže). Z dochovaných zpráv vyplývá, že Hildprandt již měl odchod do Habeše prakticky jistý: „... podle dokladů, které byly soudu předloženy, neměly naše úřady ani orgány lidové správy žádných námitek proti vystěhování obviněného i jeho rodiny do Habeše ...“⁴⁴

Informace o plánovaném odjezdu potvrdila rovněž Kornélie Hildprandtová, která v průběhu soudního procesu oddalovala vystěhování zbytku rodiny ze zámku Blatná s tím, že po skončení procesu se všichni společně vystěhují do Etiopie a „bylo by tedy dvojí stěhování zbytečným výdajem pro stát“.⁴⁵ Během hlavního líčení v procesu s Kolafou a spol. Hildprandt uvedl, že letecká společnost Air France již přijala částku 2537 dolarů na letenky pro celou rodinu a že již očekává přijetí cestovních pasů. V červnu 1950 dokonce obdržel potvrzení vysokého spojeneckého komisaře pro Německo s příslibem vstupního povolení a další doklady týkající se povolení pobytu v Etiopském císařství. K tomu všemu byl zároveň připraven předložit potvrzení ONV v Blatné z 26. dubna 1950 o tom, že proti němu nejsou žádné okolnosti, které by zabraňovaly vydání vystěhovaleckého pasu.⁴⁶

Nakonec se však ukázalo, že soudní proces s Františkem Kolafou a spol. byl pro plánovaný Hildprandtův odjezd osudný. Baron sice nebyl jako jediný ze zatčených odsouzen k trestu odnětí svobody, nicméně celý případ měl zásadní dopad na negativní postoj československých úřadů ve věci vystěhování rodiny do Etiopie. Otázkou zůstává, do jaké míry se do této záležitosti promítla mezinárodní situace a účast etiopských jednotek v korejské válce na straně USA, což způsobilo dočasné ochlazení vzájemných styků s Československem. Hildprandt se po propuštění z vazby musel vrátit zpět na Slovensko, zatímco Kornélie zůstala v Blatné, kde nadále čelila soustavnému nátlaku ze strany ONV, které trvalo na definitivním vystěhování zbytku rodiny z rodového sídla.⁴⁷ K tomu nakonec

44 ABS, S-5927 Plzeň, Velitelství oddílu StB Prachatice, Trestní oznámení/III – zpráva o vyšetření, č. j. 1444/05-50, Prachatice, 16. srpna 1950, s. 4. Citovaná zpráva dokonce uvádí informaci o platbě vystěhovalecké taxy poukázané z Habeše v devisách v hodnotě 960000 Kčs (tato informace však nebyla do dne hlavního líčení potvrzena).

45 NA, SPS, Věc: Blatná – st. zámek – vyklizení bytů Hildprandtových, inv. č. 229, ka 77, č. j. 5879/1951, Praha, 7. května 1951. Bytová komise se snažila odvážnou matku s dvěma dcerami ze zámku vystěhovat již na jaře 1951, o čemž podává svědectví dopis ONV v Blatné z dubna 1951 adresovaný NKK. Uvádí se v něm, že Městský národní výbor Blatná má pro Hildprandtovou a její děti připraven náhradní byt v Uzeničkách. Srov. Tamtéž, Věc: Blatná – uvolnění místností, Blatná, 27. dubna 1951.

46 ABS, CB-V 113, Písemný záznam odvolacího líčení ze dne 27. září 1951 (nesignován), s. 3. Zmiňované potvrzení není součástí prostudovaných fondů.

47 NA, SPS, inv. č. 229, kart. 78, Věc: Blatná – přesídlení rodiny Hildprandtů, č. 79339, Blatná, 13. září 1952. „Při příležitosti jednání na ONV v Blatné ve věci využití zámeckého objektu byla projednána se zástupci lidosprávy i otázka pobytu bývalého majitele Hildprandta na zámku. Stížnosti MNV a ONV vyznívají v tom smyslu, že jmenovaný je velkou překážkou v uvědomovací a politické práci

došlo v prosinci 1952, kdy byla Kornélie s dcerami donucena vyklidit provizorní pokoje, které rodina obývala od doby převzetí správy zámku NKK. Ve vypjaté chvíli se musely rychle sbalit a okamžitě opustit zámek. Dostaly příkazem, že se musí usadit minimálně deset kilometrů od Blatné. Po únavném pochodu pěšky (mladší Janě bylo tehdy pět let) se nakonec dostaly do obce Rojice, kde našly úkryt ve statku č. p. 2 u důchodce Františka Hlaváčka. Rojice se tak staly jejich domovem až do roku 1959, kdy rodina získala definitivní svolení k odchodu do Etiopie.⁴⁸

Zlomkovité archivní zprávy neposkytují přesné informace ohledně doby návratu Bedřicha Hildprandta do Čech, nicméně bylo to nejpozději v roce 1953, kdy nastoupil jako dělník v písecké elektrárně.⁴⁹ Kornélie si do té doby přivydělávala výukou jazyků v rodinách lékařů ve Strakonících.⁵⁰ Práce v písecké elektrárně byla pro částečně ochrnutého Hildprandta jistě velmi namáhavá a skličující, nebylo tedy divu, že se baron po celou dobu nevzdal naděje na emigraci. Dle vyjádření jeho mladší dcery selhal další plán odchodu za hranice v roce 1956 v důsledku velmi napjaté politické situace v Maďarsku, po níž následovala zpřísněná bezpečnostní situace na západních hranicích zemí východního bloku.⁵¹

1959: rok naplněných nadějí

Zájem StB o osobu Bedřicha Hildprandta znovu výrazně narostl na samém konci padesátých let zejména v souvislosti s návštěvou etiopského císaře Haile Selassie v Praze v červenci 1959. Hned z prvních agenturních zpráv z roku 1959 bylo patrné, že se na pozadí oficiálních diplomatických jednání projednávala rovněž záležitost rodiny Hild-

---

v místě. MŠVU jsou tyto skutečnosti známy a poukazuje na protokol sepsaný na MNV Blatná před rokem a půl, v němž podepsaná referentka žádá, aby rodina Hildprandtů byla vystěhována. To se pro různé překážky místní nestalo. [...] Pobyt Hildprandtovy rodiny v zámku je překážkou instalace a provádění kulturně politických a osvětových úkolů MŠVU. Z těchto důvodů žádají zástupci MŠVU, aby MNV urychleně vystěhoval rodinu jmenovaného z objektu.“

- 48 Tuto informaci potvrdila Jana Germenisová v citovaném pořadu České televize. Viz pozn. 2.
- 49 ABS, CB-OB 416, OO-MV Strakonice, č. j. A/2 – 0319/59, Hildprandt Bedřich a jeho manželka „Germeli“ (zkomoleniny jmen jsou naprosto běžné, pozn. aut.) – prošetření, 12. srpna 1959 (podepsán náčelník OO–MV Strakonice npor. Petráš).
- 50 Pro období 1953–1959 existuje jen minimum archivních zpráv. StB se v tomto období spokojila jen s občasným sledováním Hildprandta. Zájem StB se opět zintenzivnil až v roce 1959. Hildprandt a jeho nejbližší okolí byli v hledáčku StB od prvních poválečných měsíců až do odchodu do zahraničí. Tamtéž, Zpráva: Venkov – pozorování, č. j. 40. /47, sign. A-V. - E/5 (D. /10.), Strakonice, 19. února 1947: „Hildebrand má mít nějaké řízení u lidového soudu v Písku, neustále ho jezdí navštěvovat major Vaníček (bezpečnostní referent u ONV ve Strakonících), jenž se účastní hostin a honů. Hildprandt usiluje o to, aby byl jeho případ předán k projednání k trestní nalézací komisi ve Strakonících.“
- 51 Informace převzata z rozhovoru Jany Germenisové v pořadu *Host do domu*, který byl odvysílán Českým rozhlasem 2 Praha dne 5. srpna 2010. URL: <http://www.rozhlas.cz/praha/radiozpravy/_zprava/767491> [cit. 2012–10–02]. Rozhovor připravila Zita Zenková. Srov. ABS, CB-OB 416, OO-MV Strakonice, dálnopis adresovaný 8. správě MV ze dne 16. července 1959, č. j. A 290/59, podepsán kapitán Václav Jonáš.

prandtů.⁵² Návštěva Haile Selassie v Praze vzbudila v Československu velkou pozornost, o čemž svědčí především zprávy dobového tisku.⁵³ Hildprandtovi byli během této státní návštěvy pozváni na Pražský hrad, kde se konala audience u císařovy nejstarší vnučky, princezny Aidy Desty (1927–2013), která císaře v tomto neoficiálním vyjednávání zastupovala.⁵⁴ Princezna Aida sdělila Kornélii Hildprandtové, že etiopský ministr zahraničí projednal tuto záležitost s ministrem Davidem, který přislíbil urychlené vyřízení žádosti k odjezdu. Do Prahy se nakonec podle dosavadních informací vypravila pouze Kornélie s dcerou Janou, protože Bedřich Hildprandt se tou dobou zotavoval po vážném pracovním úrazu, který si způsobil pádem do betonové jámy v písecké elektrárně.⁵⁵ Pouhých šest týdnů po setkání v Praze obdrželi Bedřich, Kornélie a Jana vystěhovalecké pasy. Starší dcera Josefína byla již tou dobou vdaná a měla dítě. Rozhodla se tedy zůstat v Československu.⁵⁶

Od té chvíle, kdy Hildprandt obdržel souhlas československých úřadů s vystěhováním, začal usilovně žádat o vydání kulturního mobiliáře, o který byl připraven konfiskací. Je velmi pravděpodobné, že v danou dobu usiloval o hledání finančních prostředků k pokrytí nejnutnějších nákladů pro vycestování do Etiopie.⁵⁷ V říjnu 1959 požadoval vydání

52 ABS, CB-OB 416, HILDPRANDT Bedřich – poznatky, Zpráva z vyřízení k rodině Hildprandtů a jejich činnosti ze dne 17. dubna 1959, podepsán por. Josef Babor, krycí jméno agenta „KVIDO“ 1/59. Podle této zprávy pracoval Hildprandt v elektrárně v Písku, kam denně dojížděl z Rojic, ačkoliv měl v Písku koupený dům (viz níže).

53 Rudé právo referovalo v červenci 1959 pravidelně o přípravách, průběhu a výsledcích této státní návštěvy. Viz NA, Ministerstvo zahraničních věcí – výstřížkový archiv III, č. f. 506/0/45, Rudé Právo, K výsledkům návštěvy císaře Etiopie, 19. července 1959, sign. 1-87 (21), kart. 1754. Srov. AMZV, Teritoriální odbor – tajné 1945-1959 (TOT), Mimořádná zpráva č. 5, Výsledky cesty etiopského císaře do některých evropských států a SAR, č. j. 0118/59-MA, kart. 1, Addis Abeba, 5. září 1959. Přehledný několikastránkový popis celého průběhu návštěvy rovněž v *Dokumenty k československé zahraniční politice* 6, 1959, Návštěva císaře Haile Selassie I. v Československu, s. 324-330.

54 Průběh jednání o jejich případném exilu probíhal za zavřenými dveřmi. Jediným zdrojem informací o uskutečnění této schůzky je tak zmiňované ústní svědectví Jany Germentisové (roz. Hildprandtové) pro Českou televizi (viz pozn. 2).

55 ABS, CB-OB 416, Agenturní zpráva č. 44, III. správa MV, Věc: FIDO Hildprandt, bývalý baron – poznatky, č. j. A/3 – 0314/59, odbor 6, odd. 2, krycí jméno agenta „BOHOUŠ“, č. agenturního svazku 8344, 22. července 1959, podepsán referent Josef Svoboda, s. 1. Zpráva neuvádí přesné datum úrazu, ale v době císařovy státní návštěvy byl Hildprandt hospitalizován ve strakonické nemocnici, kam ho chodil pravidelně navštěvovat agent s krycím jménem „Bohouš“. Poté byl předán do domácího léčení a v pracovní neschopnosti čekal na přiznání důchodu. V tuto dobu žili Hildprandtovi nadále na statku v Rojicích, ačkoliv měli koupený dům v Písku, kam se však nemohli nastěhovat, protože se jim stále nedařilo vypovědět dřívějšího nájemníka. Hildprandt si na koupi domu vypůjčil 30000 Kčs a od agenta se snažil zjistit, zda v případě svolení k vystěhování musí majetek odevzdat státu. Informátor v rámci této schůzky zjišťoval, z jakého důvodu do ČSR nepřišel dr. Veverka. Hildprandt mu na rovinu odpověděl, že kdyby se Veverka v ČSR jen ukázal, byl by zcela jistě zatčen. Viz tamtéž, s. 2.

56 Viz citovaný pořad České televize v pozn. 2.

57 NA, SPS – Dodatky, inv. č. 78, kart. 54, Dopis Ministerstva školství a kultury adresovaný Státní památkové správě v likvidaci, Věc: Vydání kulturního mobiliáře ze zámku v Blatné manželům

části bývalého inventáře zámku Blatná, který byl vytříděn NKK v roce 1952. Nikdy nedošlo k jeho předání do rukou původních majitelů, ačkoliv jim byl zákonně určen radou ONV a NKK v dubnu 1952.⁵⁸ Tato záležitost se dostala i na stůl ministerstva školství, které se k dané věci vyjádřilo zamítavě s odůvodněním, že se „jedná o jasný případ uplatňování nároku na restituci“.⁵⁹ Hildprandt se ocitl skutečně ve velmi složité situaci. Přestože obdržel svolení příslušných úřadů k odjezdu ze země, musel složitě obstarávat finance na pokrytí všech cestovních nákladů. O finanční poměry Bedřicha Hildprandta se před odjezdem do Etiopie začala zajímat rovněž Krajská správa ministerstva vnitra v Českých Budějovicích, která tímto úkolem pověřila agenta s krycím jménem Kvído, jenž měl zjistit, zda Hildprandt nedostává peníze od bratra Roberta,⁶⁰ uprchnuvšího před druhou světovou válkou do Velké Británie, kde zůstal i po válce. Hildprandt agentovi svěřil informaci, že s Robertem udržoval písemný styk, ale že dotyčný se přestěhoval do Jihozápadní Afriky (od roku 1990 Namibie), kde se věnoval chovu karakulských ovcí.⁶¹

Detaily doprovázející odjezd do Etiopie zůstávají nadále neznámé. Vzhledem k tomu, že agenturní zprávy byly psány v průběhu celého podzimu 1959, lze se domnívat, že k odjezdu došlo nejdříve na přelomu let 1959 a 1960. Poslední pramennou stopou v archivech tuzemské provenience je objektový svazek s názvem *Etiopie*, který byl založen na návrh hlavní správy rozvědky v lednu 1961. Tento svazek měl za cíl shromažďovat informace o aktivitách československé emigrace v Etiopii. Manželé Hildprandtovi tímto svazkem na několika místech prochází, nicméně zprávy o jejich životě zde mají jen velmi povrchní charakter.⁶²

Hildprandtovým, č. 52.982/59–V/2, Praha, 3. prosince 1959. Bedřich Hildprandt se v danou dobu pokoušel prodat některé ze vzácných kobereců a obrazů, ale nikdo z potenciálních kupců nebyl ochoten za zboží zaplatit odpovídající částku.

58 NA, SPS – Dodatky, Zámek Blatná, Odbor pro vnitřní věci rady ONV v Blatné, Věc: Seznam předmětů vytříděných Národní kulturní komisí z inventáře zámku Blatná – vyžádání, inv. č. 78, ka 54, č. j. Vnitř. 5952/59, Blatná, 19. října 1959.

59 Tamtéž, Ministerstvo školství a kultury, Věc: Vydání kulturního mobiliáře ze zámku v Blatné manželům Hildprandtovým, č. 52.982/59–V/2, Praha, 3. prosince 1959.

60 Robert Hildprandt (1893–1974) byl nejstarším ze čtyř synů Ferdinanda Hildprandta. Před rokem 1918 byl zemským poslancem a členem Panské sněmovny. V době první republiky působil v hodnosti npor. ve zpravodajské službě. V roce 1939 uprchl do Velké Británie, kde se usadil a zůstal zde i po skončení války. Mladší bratr Karel se stal v roce 1942 opatrovníkem jeho majetku, protože Robert byl prohlášen za nezvěstného. Byl autorem několika knih o chovu karakulských ovcí.

61 ABS, CB-OB 416, OO-MV Strakonice, Hildprandt Bedřich – styky s bratrem, krycí jméno agenta KVÍDO, č. ag. sv. 3664, č. ag. zprávy 11/59, referent poručík Babor, 6. prosince 1959. Dotazy na finanční situaci jsou společným rysem mnoha agenturních zpráv z konce roku 1959. V říjnu 1959 agent v této souvislosti zmínil jistého „Bondyho“, který měl mít finanční zdroje v zahraničí. Srov. Tamtéž, Agenturní zpráva č. 8/59 ze 17. října 1959.

62 ABS, Hlavní správa rozvědky (1. správa), Objektový svazek: Etiopie, r. č. 11439 (dále OS/Etiopie 11439). V roce 1965 došlo k jeho uložení do archivu 1. správy MV na dobu pěti let, protože IV. odbor MV přerušil rozvědnou práci s Etiopií.

Role Ferdinanda Veverky⁶³

Jak již bylo výše uvedeno, císař byl o rodině Hildprandtů dobře informován prostřednictvím Ferdinanda Veverky, který působil v éře první republiky jako vyslanec v mnoha zemích a po roce 1948 se dobře seznámil i s prostředím Etiopie, která se mu stala po útěku z Československa na dlouhých šestadvacet let domovem.⁶⁴ Veverka navázal osobní styky s císařem již v roce 1936, kdy se oba setkali na ženevském zasedání Společnosti národů, která se po vypuknutí italsko-habešské války celým problémem intenzivně zabývala. V rodině se poté tradovalo, že císař Veverkovi při tomto setkání nabídl pozici diplomatického poradce u svého dvora.⁶⁵ V danou dobu však ještě schopní českoslovenští diplomaté neměli důvod odcházet z vlasti do služeb jiných států. Situace na konci třicátých let se však začala povážlivě obracet v neprospěch Československa, což mělo velmi citelný dopad na podobu zahraniční politiky včetně těch, kteří ji na mnoha místech ve světě reprezentovali. Veverkovy potíže začaly po 15. březnu 1939, kdy z pozice tehdejšího československého vyslance v Rumunsku předal zastupitelský úřad (ZÚ) v Bukurešti do rukou Němců způsobem, jenž v řadách tehdejších zaměstnanců ZÚ vyvolal velkou vlnu nevole. Tato záležitost se stala důvodem Veverkova poválečného stíhání. Stejně jako manželé Hildprandtovi byl i on v roce 1945 zatčen pro podezření z kolaborace.⁶⁶ Podle míně-

-
- 63 Dr. Ferdinandu Veverkovi věnovala pozornost Milada Polišínská ve své knize o vývoji československo-amerických diplomatických styků. Milada POLIŠENSKÁ, *Diplomatické vztahy Československa a USA 1918–1968*, Praha 2012, s. 321–342. Velmi zajímavé informace přinesl rozhlasový pořad s názvem *La saga Veverka, de la Bohême au Lot via Addis-Abeba* odvysílaný stanicí Radio Prague dne 16. října 2007 (viz pozn. 2).
- 64 Ferdinand Veverka byl absolventem prestižní École des Sciences Politiques v Paříži (1911). V lednu 1920 nastoupil na MZV. V prosinci stejného roku byl jmenován vyslancem v Rumunsku (1920–1924). Poté zastával post vyslance v několika dalších zemích, kterými byly Švýcarsko (1924–1928), USA (1928–1936), Rakousko (1936–1937) a opět Rumunsko (1937–15. 9. 1939). Viz M. POLIŠENSKÁ, *Diplomatické vztahy*, s. 321–322.
- 65 Cizinci ve službách etiopského císaře nebyli žádnou zvláštností. Již v průběhu 19. století se v blízkosti dvora pohybovalo několik vážených cizinců. V době panování císaře Menelika II. (1889–1913) a jeho nástupce Iyasu V. (1913–1916) se u císařského dvora těšili velké vážnosti němečtí odborníci a diplomaté. Srov. Bairu TAFLA, *Ethiopia and Germany: Cultural, political and economic relations 1871–1936*, Wiesbaden 1981. Největší slávy dosáhl na konci 19. století švýcarský inženýr Alfred Ilg (1854–1916), který se nejprve podílel na výstavbě nového hlavního města Addis Abeby (1886) a poté spoluvytvářel projekt železnice z Džibuti do Addis Abeby. V letech 1897–1907 působil dokonce ve funkci ministra zahraničních věcí. Srov. Heribert KÜNG, *Staatsminister Alfred Ilg (1854–1916), ein Thurgauer am Hof Kaiser menelik II. von Äthiopien*, Zürich 1999. Rolí cizinců na etiopském dvoře se okrajově zabývá rovněž Jan ZÁHORÍK, *Etiopie v letech 1923–1935. Cesta k italské invazi*, Praha 2009, s. 104–105.
- 66 ABS, Studijní ústav ministerstva vnitra, Odbor politického zpravodajství MV (dále jen 2M), Šetření k osobám pro protistátní činnost v l. 1946–1947, č. sv. 11104 (dále 2M 11104), kr. 239. ONV v Přešticích, č. j. 669 pres-IV-1, Přeštice, 23. srpna 1945. Veverka a jeho syn byli zadrženi 17. června 1945 a poté byli dne 2. července 1945 předáni Policejnímu ředitelství v Plzni. Kornélie Veverková byla zadržena den poté. Srov. ABS, 2M, č. sv. 11514, Věc: Evidence zajištěných osob, č. j. 2–3627/1945, Plzeň, 14. července 1945.

ní většiny svých podřízených se nezachoval jako „správný vlastenec“, když umožnil Němcům uspořádat ceremonii, při níž byla na budově československého vyslanectví vztyčena vlajka s hákovým křížem.⁶⁷ Z profesního hlediska však bylo Veverkovi vytýkáno mnohem vážnější pochybení. A sice, že předal úřad tamějšímu německému vyslanci bez předchozího schválení ministerstva zahraničních věcí. Jan Němeček uvádí, že telegram tehdejšího ministra zahraničí Chvalkovského, obsahující nařízení k předání ZÚ německé diplomacii, dorazil do Bukurešti až poté, co vyslanec úřad na vlastní pěst předal.⁶⁸ Tato skutečnost byla hlavním důvodem Veverkova poválečného stíhání a vedla nejenom k pošpinění pověsti jednoho z nejkvalifikovanějších a nejzkušenějších československých diplomatů z éry první republiky, ale znamenala rovněž šestnáct měsíců ve vazbě, ztrátu veškerého majetku a občanských práv. Historie předání jednoho vyslanectví v době, kdy byl celý stát *de facto* „předán“ do rukou nacistických okupantů, změnil od základu život celé rodiny. Veverka sám po svém zatčení vypověděl u Úřadu národní bezpečnosti v roce 1945 následující: „Dne 15. března 1939 byl jsem vyslancem v Bukurešti. Asi 16. nebo 17. března přišel cirkulář od tehdejšího ministra zahraničí Dr. Chvalkovského, kterým jsem byl vyzván, abych vyslanectví předal německému vyslanci. Příkazu ministra zahraničí jsem ihned nevyhověl, protože jsem chtěl získati čas, abych mohl dáti spáliti důležitý písemný materiál vyslanectví. Aktuárskému zaměstnanci vyslanectví Ničovi udělil jsem příkaz, aby veškerý písemný materiál ihned spálil. Pokud se pamatuji, aktuár Nič z velké části příkaz vyplnil. Zůstal v Bukurešti jako správce budovy a likvidátor a nevím, kde se nyní nalézá.“⁶⁹

67 Archiv bezpečnostních složek eviduje více než desítku výslechových protokolů s bývalými zaměstnanci ZÚ Bukurešť i s dalšími lidmi, kteří přišli s Veverkou v době jeho působení na tamějším ZÚ do styku. Naprostá většina z nich se k Veverkovi stavěla velmi kriticky. Nutno dodat, že výslechy byly prováděny bezprostředně po válce, kdy snahu po objektivitě silně tlumila obecná zášť a emoce. Ministerstvo vnitra předvolalo v dubnu 1946 k výslechu i gen. Heliadora Píku, který se s Veverkou několikrát sešel mezi lety 1937-1939. Píka vyzdvihl Veverkovy profesní kvality a zároveň poukázal na jeho protiněmecké smýšlení, nicméně záležitost předání vyslanectví prohlásil za „akt nedůstojný představitele svobodného národa“. ABS, 301, sign. 301-89-1/1-77. Protokol s gen. Heli odorem Píkou sepsaný u MV v Praze dne 4. dubna 1946. Píka si na Veverku v této souvislosti stěžoval již v červenci 1939. Srov. Jan KUKLÍK – Jan NĚMEČEK – Helena NOVÁČKOVÁ – Ivan ŠTOVÍČEK (edd.), *Dokumenty československé zahraniční politiky: Od rozpadu Česko-Slovenska do uznání československé prozatímní vlády 1939-1940*, Praha 1999, s. 154-155, dokument č. 56.

68 Jan NĚMEČEK, *Soumrak a úsvit československé diplomacie: 15. březen 1939 a československé zastupitelské úřady*, Praha 2008, s. 314. Autor zde uvádí, že předávací akt v Bukurešti se realizoval zapečetěním důvěrného archivu a předáním osobních spisů zaměstnanců.

69 ABS, S-7486, Výslechový protokol sepsaný s F. Veverkou dne 26. července 1945 u Úřadu národní bezpečnosti (zpravodajské oddělení) v Plzni. Plk. Rudolf Bulandr, který byl koncem roku 1938 přeřazen do Bukurešti ze Sofie ve funkci vojenského attaché, vypověděl, že příkaz k pálení spisů na ZÚ Bukurešť dne 15. března 1939 dal on sám, protože do té doby podobný příkaz na vyslanectví nikdo nevydal. Plk. Bulandr intervenoval kolem 20. března 1939 společně s Veverkou u rumunského ministra zahraničních věcí ve věci navrácení vyslanectví do československých rukou na základě rozkazu z Varšavy, kde se začala formovat budoucí československá zahraniční akce. Rumunské ministerstvo zahraničních věcí vyjádřilo po konzultaci s vládou jednoznačně zamítavé stanovisko. Veverka musel postoj rumunské vlády bezpečně znát, pročež ani nežádal její názor na

Ve výpovědích, které byly s vyslychanými učiněny s odstupem několika let, se velmi často setkáváme s nepřesnostmi v uvádění dat, což může být na jednu stranu vnímáno jako pochopitelné, na druhou stranu však nelze vyloučit účelovost takového jednání. Proto je skutečně velmi důležité, kdy přesně Veverka obdržel Chvalkovského telegram a kdy vlastně došlo k oficiálnímu předání vyslanectví s příslušnou ceremonií. Doposud prozkoumaný archivní materiál je však v tomto ohledu k badateli nemilosrdný, a i přes snahu o důslednou konfrontaci materiálů různé provenience není dle mého názoru v tuto chvíli možné zaujmout k věci jednoznačné stanovisko. Časově nejbližší informaci o výše uvedené záležitosti poskytuje Veverkův dopis z Bukurešti adresovaný pražskému ústředí dne 27. března 1939. Píše se v něm: „*V důsledku tamní telegrafické instrukce ze dne 16. t. m. [rozuměj 16. března 1939, pozn. aut.] dovoluji si oznámiti, že vyslanectví bylo předáno do rukou německého vyslance. Běžné věci byly likvidovány v dohodě s německým vyslanectvím a dohled nad konsulární agendou převzal konzul Dr. Fritz Shellhorn. Po dohodě s německým vyslancem, který mi ponechal obytnou budovu legace k obývání až do odjezdu, dovoluji si oznámiti, že po sbalení svých svršků a po návštěvách na rozloučenou se členy vlády, s nimiž jsme byli ve spojení, opouštím dne 27. března 1939 své působiště a vracím se zpět do Prahy.*“⁷⁰

V poválečné atmosféře se bukureštská událost stala záležitostí k pronásledování Ferdinanda Veverky, jak již bylo výše zmíněno. Na jeho osobu došlo i několik udání, z nichž to první ze strany Josefa Parlesáka z Dolní Lukavice vedlo k Veverkovu zatčení.⁷¹ Bývalému vyslanci byl na základě dekretu č. 12/1945 Sb. zkonfiskován zámek Dolní Lukavice i s příslušnými pozemky. Dne 7. listopadu 1946 byl po šestnácti měsících ve vazební věznici postaven před Národní soud v Praze, který ho uznal vinným, „že v měsíci březnu 1939 v Bukurešti, tedy v době zvýšeného ohrožení republiky, jako vyslanec Československé repub-

---

celou situaci v době předání úřadu do rukou Němců. Srov. ABS, 301, sign. 301-89-1. Výslechový protokol MV, vyslychaný - plk. Rudolf Buland, Praha, 16. dubna 1946. Je více než pravděpodobné, že na vyslanectví skutečně došlo k pálení důležitých dokumentů, což ve své výpovědi potvrdil konsulární úředník pro pasové oddělení Julius Bouška. Likvidaci šifer měl provést zmiňovaný aktuár Nič bezprostředně po obdržení zprávy o okupaci ČSR. Tamtéž, Výslechový protokol sepsaný na MV v Praze s Juliem Bouškou 29. března 1946. Srov. J. NĚMEČEK, *Soumrak a úsvit*, s. 313–325.

70 AMZV, Personální spis Ferdinanda Veverky, Věc: vyslanec Dr. F. Veverka - odjezd, č. 2370/39, Bukurešť, 27. března 1939. Zajímavostí je, že v dopise psaném na stroji se v místě, kde Veverka uvádí datum, objevuje černým perem vepsána šestka, čímž má být zdůrazněna cifra 16! Vlastnoruční podpis Veverky je proveden rovněž černým perem, což ovšem neznamená, že byl právě on tím korektorem (jednalo-li se o záměrnou korekturu). Dopis prošel rukou mnoha archivářů i badatelů. Sebedetailnější studium dopisu neumožňuje odhalit původní číslovku, kterou vpis cifry šest zamaskoval.

71 Parlesák byl o několik týdnů později zatčen pro důvodné podezření ze spolupráce s gestapem. U samotného Veverky nebyla žádná spolupráce s gestapem prokázána. Někteří jeho blízcí a příbuzní (Schneeberger, Syrovátka) byli za protektorátu popraveni. Srov. ABS, S-7468, Protokol sepsaný s Ferdinandem Veverkou u Úřadu národní bezpečnosti v Plzni (zpravodajské oddělení) dne 26. července 1945.

liky, tudíž jako osoba, která byla vázána vysokým úřadem být svým spoluobčanům vlasteneckým vzorem v době, kdy odevzdával Němcům československé vyslanectví v Bukurešti, nechoval se, jak se slušelo na věrné a statečné občany československé. Tím se dopustil provinění podle § 4 dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945 o Národním soudu, čís. 17 Sb. a zbavuje se podle § 5 téhož dekretu aktivního a pasivního volebního práva do veřejných zastupitelstev, dále práva svolávat veřejná shromáždění a zúčastnit se jich, organisovat se v politických spolicích a organisacích, vydávat politické časopisy nebo jiné politické publikace, je redigovat nebo do nich psát. Zároveň se odsuzuje podle § 389 tr. ř. k náhradě nákladů trestního řízení.⁷²

V květnu 1945 stanul před disciplinární komisí MZV, která jej uznala vinným z porušení úředních povinností, čímž ztratil nároky na výhody vyplývající ze služebního poměru.⁷³ Je jen otázkou, proč Veverka setrval po tom všem nadále v Československu, kde navíc povážlivě sílil vliv komunistů.⁷⁴ Člověk s jeho schopnostmi, zkušenostmi a jazykovou výbavou měl ty nejlepší předpoklady pro to, aby se uplatnil kdekoliv ve světě.

Přechod státních hranic

Okolnosti Veverkova útěku jsou důkazem toho, že nový režim nebyl schopen rychle a efektivně zpřísnit ochranu státních hranic. V prvních březnových dnech roku 1948 bylo tak možné přejít státní hranice relativně bezpečným způsobem.⁷⁵ Veverka se vydal dne 5. března 1948 se svojí ženou Kornélií, synem Ferdinandem a jeho snoubenkou Jitkou Růžičkovou do Železné Rudy, kde se v odpoledních hodinách ubytovali v rekreačním hotelu Řáda navzdory tomu, že v daný den byl již vydán zákaz provozování zimních sportů a pobytů v rekreačních střediscích v pohraničí. To se však noví hoteloví hosté dověděli až

72 AMZV, Personální spis F. Veverky, Opis rozsudku Národního soudu v Praze (TNa, 14/46), kart. 54, Praha, 7. listopadu 1946.

73 Tamtéž, Disciplinární nález MZV v případě Ferdinanda Veverky, č. j. 32/46 disc, Praha, 20. května 1947.

74 Finanční situaci si velmi zkomplikoval již před válkou, poté co v roce 1937 zakoupil od K. J. Schönborna zámek Dolní Lukavice s rozsáhlými pozemky za dva a půl milionu korun. ABS, S-7486, Protokol sepsaný s Ferdinandem Veverkou u Úřadu národní bezpečnosti v Plzni (zpravodajské oddělení) dne 26. července 1945.

75 NA, ÚS NSS-AMV 35, kart. 48, sign. 35-111-19. MV-III. odbor, Zpráva o činnosti čs. emigrace po 20. II. 1948 - část II. Seznam uprchlých Čechů a Slováků významně činných v zahraničí (tajné), č. j. 0310101/1948, Praha, 1. srpna 1948. Podle této zprávy se mělo na konci dubna 1948 v americkém okupačním pásmu pohybovat až 7000 uprchlíků, zatímco v britské zóně jich bylo pouhých 250, což bylo bezpochyby dáno velkou vzdáleností britského pásma od hranic. Československá hranice byla překračována téměř po celé délce, nejvíce však na čáře Aš - Cheb - Mariánské Lázně. V okrese Klatovy se jednalo především o prostor Sruby, Sv. Kateřina, Hamry a Železná Ruda, kde přešel rovněž Ferdinand Peroutka. Srov. Tamtéž, Nejdůležitější ilegální přechody do Německa a Rakouska po 20. únoru 1948, folio č. 99.

od hoteliéra Řády, který jim výše zmíněnou skutečnost přišel dodatečně sdělit do hotelového pokoje. Při té příležitosti od nich vyžadoval povolení k pobytu v Železné Rudě.⁷⁶ Veverka se rozhodl vyslat na místní stanici SNB v Železné Rudě Jitku Růžičkovou, která měla zjistit bližší informace ohledně tohoto opatření. Růžičková nahlásila na stanici pobyt čtyř osob a vzápětí dostala od štábního strážmistra Jiráska pokyn, aby všechny hlášené osoby opustily Železnou Rudu. Vzhledem k tomu, že v daný den již nejel do vnitrozemí žádný vlak, požádala Růžičková o povolení strávit v hotelu jednu noc do odjezdu nejbližšího vlaku, který jel následující den v 10 hod dopoledne. Jirásek s tímto návrhem souhlasil, nicméně ještě téhož dne všechny dotyčné osoby legitimoval a provedl prohlídku osobních zavazadel. Dříve než odešel, zopakoval všem přítomným výzvu k opuštění Železné Rudy nejbližším dopoledním vlakem. Ještě téhož večera zatelefonoval Jirásek na stanici SNB Dolní Lukavice, kde byli dotyční přihlášení k trvalému pobytu. Zpráva o pobytu Veverkových v pohraničí se rychle donesla na ONV v Přesticích a na oblastní velitelství SNB v Klatovech, které vydalo okamžitý příkaz k zatčení.⁷⁷ Štábní strážmistr Jirásek však tento příkaz obdržel až následující den, kdy již byli Veverkovi na cestě za hranice.⁷⁸

Veverkovi před odjezdem sdělili hoteliéru Řádovi, že se nechávají odvézt na nejbližší vlakovou stanici. Ve skutečnosti však přesvědčili dopravce Jiřího Štěpána,⁷⁹ aby je zavezl do stanice Železná Ruda – Alžbětín, která se nacházela na hraniční čáře s Německem. V nestřežené chvíli se jim odtud podařilo prolézt dírou v plotě, který odděloval československou státní hranici s Bavorskem. Na poslední chvíli byli spatřeni příslušníkem finanční stráže Kristkou, který jednou vystřelil ze služební zbraně. Po tomto výstřelu upadla jedna z prchajících žen, ale vzápětí přiběhl německý celník v doprovodu vojína americké armády a odtáhli ženu do železniční stanice na druhé straně hranice.⁸⁰

76 ABS, S-7486, Protokol o výsledku hoteliéra Václava Řády ze dne 6. března 1948, Železná Ruda (pplk. Havlíček). Veverkovi oficiálně uvedli, že se chtějí zdržet po dobu čtrnácti dnů z důvodu nespokojivého zdravotního stavu Kornélie Veverkové. Podle výpovědi několika svědků chodila Veverková o berlích a patrně se nejednalo pouze o kamufláž, neboť s berlími v rukou nakonec překročila i státní hranice. Srov. Tamtéž, Oblastní úřadovna StB v Klatovech, protokol o výsledku s respicientem finanční stráže Janem Kristkem, Klatovy, 6. března 1948.

77 ABS, 305, sign. 305-175-6, OV-SNB Klatovy, Ferdinand Veverka a spol. – útek do zahraničí, č. j. 78 dův./48., Klatovy, 7. března 1948.

78 V tuto chvíli měli Veverkovi asi největší štěstí, protože Jirásek navštívil hotel kolem deváté hodiny ranní, aby se ujistil, že hosté jej již opustili. Příkaz k zatčení přišel o něco později, zhruba ve stejnou chvíli, kdy Veverkovi překračovali státní hranici.

79 Autodoprovce Jiří Štěpán byl příbuzným hoteliéra Řády, kterému pomáhal v případě potřeby rozvážet hotelové hosty. Byl zatčen 6. března 1948 za napomáhání k ilegálnímu přechodu hranic. Dle své výpovědi nebyl útekem přes hranice účasten, neboť ihned po vyložení hostů a zavazadel na stanici Železná Ruda – Alžbětín odjel s autem zpět k hotelu. Viz ABS, 305, sign. 305-175-6, VS SNB Železná Ruda, Zpráva o zatčení Jiřího Štěpána, Klatovy, 6. března 1948.

80 Tamtéž. Tou upadnuvší ženou byla Kornélie Veverková, nicméně není prokázáno, že by byla při útěku postřelena. V jednom z hlášení se však uvádí, že mohla být zasažena do nohy. Srov. ABS,

Ferdinand Veverka a jeho blízcí započali tímto útekem úplně novou životní etapu, o níž však máme doposud jen kusé zprávy. Většina z nich pochází z činnosti zpravodajských služeb, které velmi detailně monitorovaly pohyb důležitých československých uprchlíků, mezi nimiž hráli diplomaté naprosto klíčovou úlohu, protože existovala reálná obava z toho, že budou přemlouváni ke vstupu do služeb zahraničních zpravodajců. O Veverkovi se tak můžeme dočíst ze zprávy, která byla v dubnu 1948 adresována pátému oddělení hlavního štábu ministerstva národní obrany. Z této zprávy vyplývá, že Veverka se jakožto bývalý diplomat ocitl pod ochranou CIC ve zvláštním táboře Oberursel u Frankfurtu nad Mohanem, kde prošel výslechem u majora Allana. Pohyboval se tu ve společnosti některých jiných významných představitelů československého exilu, kteří měli být ubytováni ve společném domě ve Villa Alaska nedaleko za městem.⁸¹ V průběhu dubna 1948 Veverka odešel do Paříže, kde požádal o pomoc bývalého československého velvyslance ve Francii Jindřicha Noska, který se vzdal úřadu na konci března 1948.⁸² Zřejmě jeho prostřednictvím došlo v Paříži k setkání s etiopským korunním princem Asfaw Wosenem (1916–1997), kterému Veverka připomněl předválečné setkání s jeho otcem etiopským císařem, jenž na konferenci v Ženevě (1936) nabídl tehdejšímu československému diplomatovi vstup do služeb habešského dvora. Kladná odpověď na sebe nedala dlouho čekat a Veverka záhy nastoupil u císaře jako jeho osobní diplomatický a právní poradce. Vzhledem k brilantní znalosti několika světových jazyků se stal zároveň redaktorem císařových zahraničních projevů.⁸³ Blížší informace k Veverkovu působení v císařových službách doposud schází, protože se zatím nepodařilo dohledat žádnou písemnou pozůstalost z tohoto období ani kontaktovat nikoho ze žijících potomků. Stejně jako v případě Hildprandtů jsou tedy prakticky jediným zdrojem informací tehdejší českoslovenští zpra-

---

S-7486, Oblastní úřadovna StB Klatovy, Ferd. Veverka a spol. – útek za hranice, č. j. 1686/48., Klatovy, 6. března 1948.

81 NA, ÚS NSS–AMV 35, kart. 47, sign. 35-109, Věc: Českoslovenští uprchlíci – diplomaté a důstojníci v Německu, č. j. 9228 Taj. – hl. št./2. odděl. 48, Praha, 10. dubna 1948. Mezi dalšími známými jmény figurují ve spise J. Černý, O. Hora, I. Herben, V. Krajina a P. Tigríd, jenž však k ostatním neměl být vůbec připuštěn. V průběhu měsíce března počet uprchlíků do americké okupační zóny markantně narůstal. Ve městě Dieburg východně od Darmstadtu vyrostl nový stálý uprchlický tábor. Kromě toho existovala podél hranic i celá síť sběrných táborů. V polovici března se ve Wiesbadenu vytvořil Československý národní výbor pro západní Německo, jehož předsedou se stal dr. Jar. Živanský.

82 NA, ÚS NSS–AMV 35, kart. 48, sign. 35-111-19. MV-III. odbor, Zpráva o činnosti čs. emigrace po 20. II. 1948 – část II. Seznam uprchlých Čechů a Slováků významně činných v zahraničí (tajné), č. j. 0310101/1948, Praha, 1. srpna 1948, s. 26. O politické činnosti československých uprchlíků vypracoval III. odbor MV dvě souhrnné zprávy. První pod č. j. 032011/1948 ze dne 1. června 1948, a druhou s č. j. 031089/1948 dne 1. července 1948. Uvedený seznam je pokračováním souhrnné zprávy o činnosti československé emigrace po 20. únoru 1948 ze dne 1. července 1948 a jsou v něm uvedeni uprchlí političtí představitelé, odstoupivší českoslovenští vyslanci a konsulové a důstojníci československé armády.

83 Jana Germenisová v citovaném dokumentu České televize. Viz pozn. 2.

vodajci, jejichž pozorování je obsahem objektového svazku 1. správy MV s názvem *Etiopie*. Tímto svazkem prochází všichni sledovaní emigranti v Etiopii včetně Ferdinanda Veverky a jeho příbuzných.⁸⁴ Jak již bylo výše naznačeno, je třeba k těmto materiálům přistupovat s určitým nadhledem, protože ne všechny informace se zakládají na pravdě. Pro rekonstrukci Veverkova života v Etiopii mají tyto materiály mizivou hodnotu.

Pro detailní průřez Veverkovým působením v Etiopii nejsou v tuto chvíli k dispozici žádné prameny osobní povahy, ačkoliv jisté stopy směřují do některých specializovaných amerických vědeckých institutů, kde je možnost studovat pozůstalostní materiál jiných významných diplomatů, s nimiž Veverka udržoval písemný styk po odchodu do exilu. Jan Němeček cituje ve své práci dopis z prosince 1949, který Veverka adresoval tehdejšímu náměstkovi generálního tajemníka OSN Krnovi. Veverka zde uvedl, že ačkoliv celá rodina získala vlivem jeho kontaktů nezávislé vízum do USA, rozhodla se využít dřívějšího zdvořilostního pozvání do Etiopie. Velice si tohoto rozhodnutí cenil, protože mu dle jeho vlastních slov umožnilo konečně vstoupit do „světové“ politiky. Zároveň velmi chválil císaře, jeho politický a humanistický rozhled a v neposlední řadě materiální i duchovní nádheru celého prostředí, které mu plně nahradilo poválečné strádání v Československu, zmítaném „žabomyší“ politikou.⁸⁵

Závěr

Hildprandtovo rozhodnutí pro Etiopii ovlivnila v první řadě působnost Veverky u císařského dvora. Hildprandtův tchán zde získal velmi dobré zaměstnání, které mu zaručilo společenské postavení a odpovídající stabilní zázemí. Nicméně za výběrem posledního skutečného císařství⁸⁶ v Africe se skrývá ještě jeden velmi důležitý aspekt, jenž byl velmi charakteristický pro baronův život. Hildprandt byl velkým milovníkem a znalcem koní,

84 ABS, OS/Etiopie 11439, rukopisná zpráva 5. odboru bez bližšího určení (patrně 5. odbor 1. správy MV), 4. srpna 1956 (podpis je nečitelný). Jak již bylo výše naznačeno, je třeba k těmto materiálům přistupovat s určitým nadhledem, protože ne všechny informace se zakládají na pravdě. Ve svazku se píše, že Veverka působí jako poradce při etiopském ministerstvu zahraničních věcí a těší se vysokému společenskému postavení. Zaměstnancem stejného ministerstva byl i jeho syn Ferdinand, který zde pracoval jako řidič. Zároveň se zde uvádí, že Veverkových služeb hodlají využít Britové: „*Anglická zpravodajská služba rozpracovává našeho emigranta Veverku, který se t. č. nachází v Addis Abebě jako poradce habešského MZV. Veverka za první republiky byl naším vyslancem v Rumunsku a v ČSR vlastnil nějaké menší pozemky. Po příchodu Němců do Rumunska předal těmto kartotéku spolupracovníků čsl. zprav. služby. Po celou dobu okupace s Němci spolupracoval. Zpráva byla získána ze spolehlivého pramene.*“

85 J. NĚMEČEK, *Soumrak a úsvit*, s. 325. Všechny informace ze zmiňovaného dopisu jsou převzaty z práce J. Němečka. Dopis je uložen v Hoover Institution Archives (HIA) ve Stanfordu, Kerno (Křno) Collection, kart. 3.

86 Narážka na samozvaného středoafriického císaře Jeana-Bédela Bokassu (od r. 1966 prezidentem Středoafriické republiky), který se nechal v roce 1977 korunovat jako Bokassa I. Tento panovník nedosáhl nikdy širokého mezinárodního uznání, přestože po určitou dobu udržoval velmi vřelé

což císaře velmi oslovilo. Celoživotní zájem o chov koní mu nakonec otevřel cestu do Etiopie, kde byl jmenován správcem císařského hřebčince. Zde měl mimo jiné na starosti i stádo lipicánů, které císaři věnoval jeho velký sympatizant, jugoslávský prezident Tito. Kornélie Hildprandtová pracovala v Etiopii jako tlumočnice u tamějšího sídla OSN. Jana Hildprandtová se po absolvování několika škol, specializovaných na výuku jazyků, uplatnila na rakouském velvyslanectví, kde se seznámila se svým budoucím manželem, řeckým architektem Spiridonem Germenisem. V roce 1964 dostala povolení k návštěvě sestry, která zůstala v Československu.⁸⁷ Těsně před svržením císaře se celá rodina v roce 1974 rozptýlila do různých evropských zemí. Veverkovi plánovali zakotvit ve Velké Británii, ale osud je zavál do Francie, kde se na několik let usadili.⁸⁸ Kornélie a Bedřich Hildprandtovi se na nějaký čas přesunuli do Španělska, zatímco Jana s manželem utekli do Itálie, odkud se pak pravidelně vydávali do Řecka.⁸⁹ Bedřich Hildprandt zemřel stejně jako jeho tchán Veverka v Německu v roce 1981. Podle vyprávění jeho dcery Jany jezdil na sklonku života často na Šumavu na německé straně hranic, odkud pozoroval Středočeskou pahorkatinu, jejíž pomyslnou branou od jihozápadu je právě Blatná. Hildprandt se zhroucení komunistického režimu již nedožil, nicméně svoje blízké pečlivě připravil na opětovné převzetí rodového sídla.

Hlubší zamyšlení nad osudy dvou nejvýznamnějších představitelů československého exilu v Etiopii vzbuzuje v badateli smíšené pocity. Oba muži se v prvorepublikovém Československu těšili velké vážnosti. Veverka byl zasloužilým diplomatem, který začal pracovat pro budoucí stát po boku Beneše ještě v dobách existence Rakouska-Uherska. Hildprandt se stal pokračovatel bohaté rodinné tradice, jež ho zavazovala k tomu být dobrým hospodářem blatenského panství. Oba dva muži vstoupili do poválečného období s nálepkou „zrádců“, kterou jim vtisklo emoční soudnictví třetí republiky. Veverka pykal za předání velvyslanectví v Bukurešti do rukou Němců několikaměsíčním vězněním a ztrátou veškerého majetku. Hildprandt ztratil majetková práva kvůli přijetí říšskoněmeckého občanství v době protektorátu. Vlna poválečného pronásledování nabrala na intenzitě po únoru 1948. Veverka před komunistickou hrozbou uprchl i s rodinou již v březnu 1948, aby se po několika týdnech strávených v německých utečeneckých táborech dostal přes Paříž do Etiopie, kde se uplatnil jako diplomatický poradce císaře Haile Selassie. Hildprandt strávil více než deset let v komunistickém Československu, byl postaven před soud

---

vztahy s tehdejšími francouzskými prezidenty Valéry Giscard-D'Estaingem (1974–1981). Jeho diktatura byla ukončena zásahem elitních francouzských výsadkářů v září 1979.

87 V osmdesátých letech se potom do Československa odhodlala vícekrát. Viz citovaný pořad Českého rozhlasu 2 v pozn. 2.

88 Viz svědectví Veverkovy vnučky Victorie Veverkové-Duphénieux pro výše citovaný pořad na Radio Praha.

89 Viz citovaný televizní pořad v pozn. 2.

v procesu s tzv. bývalými agrárníky, jeho žena a děti byly vyhoštěny ze zámku Blatná a musely se usadit na statku v nedalekých Rojicích. Sám Hildprandt, ač částečně ochrnutý, musel přijmout dělnickou profesi v písecké elektrárně. Ferdinand Veverka nakonec přesvědčil etiopského císaře, aby se za rodinu Hildprandtovu přimluvil při své oficiální návštěvě Československa v červenci 1959. Císař tak umožnil rodině Hildprandtů legální vystěhování z Československa a z Bedřicha Hildprandta učinil správce císařského hřebčince. Oba Čechoslováci tedy skončili pod ochrannými křídly etiopského císaře a jeho důvěru pak mnohonásobně spláceli neocenitelnými službami. Teprve ve vzdálené Etiopii našli zázemí po mnoha letech strádání v Československu, kde se oba vážení muži během třech dekad existence státu propadli ze společenského piedestalu až kamsi do suterénu zdánlivě rovnostářské společnosti, v níž se dobrý rodový původ se všemi svými atributy, jako je úcta, respekt a společenské postavení, stával důvodem všeobecného pohrdání. Skutečnost, že museli z etiopského exilu v roce 1974 znovu utéct, tentokrát před revolucí, která v Etiopii předcházela nastolení marxistického režimu, je jen tragikomickým podtržením absurdity „šíleného“ 20. století.

Summary

The Czechoslovaks under the protection of an Emperor: The Journey of Bedřich Hildprandt and Ferdinand Veverka to the Ethiopian exile

The paper deals with two significant representatives of Czechoslovak political exile in Ethiopia, which has not been a frequently visited country among Czechoslovak emigrants after the communist coup d'état in February 1948. Both of them were personalities that belonged to higher social class due to their professional skills, considerable tenures and aristocratic origin (Hildprandt). Bedřich Hildprandt, member of an old aristocratic family of Hildprandt of Ottenhausen, owners of a beautiful water castle Blatná in the South Bohemia, married a daughter of Ferdinand Veverka, one of the most experienced diplomats in the era of the First Czechoslovak Republic (1918–1938). The aristocratic titles in Czechoslovakia had been abolished in 1918 but the nobility kept their socio-economic distinction until the post-war period, when some of aristocrats were persecuted for their attachment to the German officials. B. Hildprandt was forced by Nazis to adopt German citizenship in 1944, which was later considered as an act of collaboration with the Nazi regime by the so called *special people's jurisdiction* an institution where emotions were often

preferred to objectivity. Hildprandt lost all his possessions and became a target of a wide public derogation which culminated during the process against so called „former agrarians“ in 1950. After more than ten years of humiliation in communist Czechoslovakia he finally received permission to leave the country. Hildprandt and his family settled in Ethiopia where they lived until the Marxist coup d'état in 1974. He was responsible for administration of the imperial stud farm in Addis Ababa.

Ferdinand Veverka was imprisoned in 1945 for sixteenth months for handing down the Czechoslovak Embassy in Bucharest to the Germans after 15th October 1939. He was also sentenced to loss of civil rights and his chateau Dolní Lukavice was confiscated. The situation became more serious for him after the communist coup d'état 1948. That's why Veverka escaped with his family to Ethiopia, whose Emperor Haile Selassie appreciated Veverka's education and professional behavior during the League of Nations meeting in Geneva 1936. Veverka was personally invited by the Emperor to serve as a diplomatic counselor at the imperial court.